

Халқ сўзи

Ўзбекистон –
келажаги
буюк
давлат

2026 йил – МАҲАЛЛАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЖАМИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

WWW.XS.UZ

E-mail: Info@xs.uz

2026 йил 13 октябрь, № 212-213 (9383-9384)

Сешанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-коднинг
телефонингиз орқали сканер қилинг.

«ЎЗ ҒОЯНГ! ЎЗ САРМОЯНГ! ЎЗ КЕЛАЖАГИНГ! ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН, ЯНГИ ТОШКЕНТ – ЎЗИМИЗНИКИ!»

Давлатимиз раҳбари инвестор ва тадбиркорларни ушбу шиор атрофида бирлашишга чақирди

Тараққиёт илдамлашган юрда урбанизация жараёнлари тезлашиб, мавжуд шаҳарлар мегаполисга айланса, марказий шаҳарлар ўзига туташ ҳудудларда янги кентлар вужудга келишига туртки бўлади. Бугун Ўзбекистонда ана шундай шиддатли бунёдкорлик руҳи ҳукмрон. Давлатимиз раҳбарининг ғояси ва ташаббуси билан қурилиши бошланган Янги Тошкент шаҳри бунга ёрқин мисолдир.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 12 октябрь куни Янги Тошкентга ташриф буюриб, бунёд этилган иншоотларни ишга тушириш ва янги лойиҳаларнинг қурилишини бошлаш маросимида қатнашди.

Хавфсиз ва “яшил” шаҳар концепцияси асосида барпо этилаётган Янги

Тошкент мамлакатимиз тарихидаги энг йирик шаҳарсозлик лойиҳаси ҳисобланади. Унинг биринчи босқичида замонавий технологик ечимларга асосланган 50 миллиард долларлик лойиҳалар амалга оширилиши кўзда тутилган.

Замонавий шаҳарда “Яшил қурилиш стандартлари” асосида 150 миллион квадрат метр турар ва нотураржой майдонлари, шунингдек, 2 минг гектар яшил майдон ва 500 гектар истироҳат боғлари барпо қилинади. Ўтган қисқа даврда Янги Тошкентда 2 миллиард долларлик қурилиш ва бунёдкорлик ишлар бажарилиб, кўркам тураржойлар, университетлар, кутубхона ва амфитеатр қурилди.

Маросимда “Шарқ баҳори” турар-

жой мажмуасининг биринчи босқичи, йўл ва инфратузилма объектлари, “Янги Тошкент” 1-сон нимстанцияси, тригенерация станцияси, Савдо-саноат палатаси биноси, “Соҳил боғи” истироҳат боғи ҳамда 2 минг ўринли умумтаълим мактаби сингари умумий қиймати 1 миллиард долларга тенг етита объект ишга туширилди.

Туркиянинг “MIMSAN” компанияси иштирокида 73 миллион доллар инвестиция ҳисобига барпо этилган тригенерация станцияси 100 минг хонадонни марказлашган иситиш ва совитиш, айна пайтда электр энергияси билан таъминлаш имконини беради. Хитойнинг “Haoscheng Industry Group Limited” компанияси билан ҳамкорликда қурилган нимстанция ва

юқори кучлиши электр тармоқлари ҳам йирик лойиҳалардан яна бири бўлиб, унинг қиймати 95 миллион долларни ташкил этади.

Шунингдек, 18 километр автомобиль йўли қурилди, 13 километр канализация ва 4,5 километр ичимлик сув тармоқлари тортилди. Қирғоқ бўйлаб 10 километрлик “Соҳил боғи”да пиёдалар ва велосипед йўлаклари ташкил қилинди. “Шарқ баҳори” тураржой мажмуасининг ilk босқичида қарийб 7 мингта хонадон қурилди.

Маросимда Хитой, Туркия, Бирлашган Араб Амирликлари ва бошқа хорижлик ҳамкорлар иштирокида умумий қиймати 2,5 миллиард долларлик яна унта йирик лойиҳа қурилишига старт берилди.

Юқори технологик маҳсулотлар ва яримўтказгичлар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган “Deer Tech park” саноат ҳудуди — шулардан бири. Уни барпо этиш учун 320 миллион доллар йўналтирилиб, умумий қиймати 1,7 миллиард долларлик лойиҳалар жойлаштирилади.

Янги Тошкент шаҳри қурилиши бошқа бунёдкорликлардан тубдан фарқ қилади. Бунда асосий эътибор инсон манфаати, экологик мусавволик ва энергетик барқарорликка қаратилган. Мисол учун, Финляндиянинг “MariMatic” компанияси иштирокида амалга оширилаётган лойиҳада чиқиндиларни тўплаш ва улардан “яшил” электр энергиясини олиш, кўп квартиралар уйлари томига умумий қув-

вати 20 мегаватт бўлган фотоэлектр тизимларини ўрнатиш кўзда тутилган.

Гигант лойиҳада атмосфера ҳавосига зарарли ташламалар чиқарилишини кескин камайтириш мақсадида транспорт инфратузилмаси учун инновацион ечим қилинмоқда. Яъни метро бекатлари билан туташган ер ости автотураргоҳи барпо этилади. Янги Тошкентни пойтахт билан боғлаш учун Темур Малик кўчаси ва “4R12” автомобиль йўли ўртасида кўприк, йўлўтказгич ва 10 километр йўл қурилади.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Матбуот хизмати суратлари.

ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКМАНИСТОН ЕТАКЧИЛАРИ ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ МУЛОҚОТ ҚИЛДИЛАР

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Шавкат Мирзиёев
Туркман халқининг миллий етакчиси,
Туркменистон Халқ Маслаҳати Раиси
Гурбангули Бердимухамедов билан
телефон орқали мулоқот қилди.

Президентимиз Гурбангули Бердимухамедовни Туркменистон томонидан Авазада бўлиб ўтган Марказий Осиё ва Озарбайжон давлат раҳбарларининг Маслаҳат учрашуви, МДХ саммити ва Каспий экологик форумига самарали раислик қилингани ҳамда уларнинг муваффақиятли ўтказилгани билан самимий табриклади.

Туркменистоннинг минтақавий мулоқот ва кўп томонлама ҳамкорлиқни ривожлантиришдаги муҳим ролини яна бир бор намоён этган мазкур тадбирлар алоҳида аҳамиятга эга экани таъкидланди. Эришилган келишувлар минтақада изчил тараққиёт ва осойишталикни таъминлашга қаратилган шериклиқнинг янги истиқболларини очмоқда.

Суҳбат давомида изчил ривожланиб, амалий мазмун билан бойиб бораётган Ўзбекистон — Туркменистон стратегик шериклигининг барқарор иобий суръати мамнуният билан қайд этилди.

Томонлар ўзаро савдо ҳажмини янада ошириш, саноат кооперациясини кенгайтириш, энергетика, транспорт ва қишлоқ хўжалиги соҳаларида лойиҳаларни амалга ошириш, транспорт-логистика йўналишидаги ўзаро боғлиқликни мустаҳкамлаш ҳамда маданий-гуманитар алмашинуви фойдалаштириш муҳимлигини таъкидлади.

Авазада Ўзбекистон ва Туркменистон ўртасида Олий даражадаги стратегик шериклик кенгашини ташкил этиш тўғрисида тарихий шартнома имзоланганига алоҳида эътибор қаратилди.

Ушбу механизмни ишга тушириш икки томонлама кун тартибининг устувор йўналишлари бўйича саъй-ҳаракатларни тизимли мувофиқлаштиришга хизмат қилади.

Етакчилар олий даражадаги бўлажак тадбирлар режасини ҳам муҳокама қилди.

Яқунда кўп асрлик дўстлик ва яхши қўшничилик ришталари, муштарак тарих ва маданий анъаналарга асосланган Ўзбекистон — Туркменистон ҳамкорлигини изчил ривожлантириш ҳамда Марказий Осиёда тинчлик, осойишталик ва барқарор тараққиётни янада мустаҳкамлашга ўзаро интилиш қатъий экани таъкидланди.

Ў.А.

ШАҲАРСОЗЛИК ВА РИВОЖЛАНИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МОДЕЛИ

Янги Тошкент қурилиши мамлакатимизда шаҳарсозликка бўлган ёндашувни ўзгариштириш, аҳоли учун қулай яшаш муҳитини яратиш ва иқтисодиётнинг янги “ўсиш нуқталари”ни шакллантиришга қаратилган йирик лойиҳадир. Президентимиз Шавкат Мирзиёев иштирокида янги шаҳарда қатор объектларнинг ишга туширилиши ва бир қанча лойиҳаларга старт берилиши мазкур жараённинг навбатдаги муҳим босқичини бошлаб берди.

Бу ер нафақат тураржойлар барпо этиладиган ҳудуд сифатида, балки таълим, тиббиёт, бизнес, туризм ва хизмат кўрсатиш соҳалари бир-бири билан уйғун ривожланадиган иқтисодий марказ сифатида шаклланимоқда. Ушбу ҳудудда муҳандислик

инфратузилмаси, энергия таъминоти, транспорт ва ижтимоий объектларнинг уй-жойлар билан биргаликда барпо этилиши шаҳарнинг узоқ мuddатли ривожланиши учун муҳим аҳамиятга эга.

Акс садо

БУНЁДКОРЛИК САЛОҲИЯТИ МУЖАССАМ КЕНТ

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Янги Тошкентга ташриф буюриб, бу ерда йирик лойиҳаларни амалга ошираётган инвесторлар ва тадбиркорлар билан учрашди ҳамда қатор объектларни фойдаланишга топшириш ва янгиларининг қурилишини бошлаш маросимида иштирок этди. Бу воқеа барчамиз учун катта қувонч ҳамда ғурур манбаидир, чунки Янги Тошкент бугун ҳақиқий қурилиш ва саноат марказига айланиб бормоқда.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатларининг фикр-мулоҳазалари шу ҳақда.

Моҳира ХҲЖАЕВА,
Меҳнат, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий
масалалар қўмитаси аъзоси:

— Янги Тошкент — мамлакатимиз тарихидаги энг йирик шаҳарсозлик лойиҳала-

ридан бири. Замонавий, хавфсиз ва экологик барқарор шаҳар сифатида барпо этилаётган ушбу маскан замонавий технологик ечимларга асослангани билан янада аҳамиятлидир.

ЯНГИ ТОШКЕНТ ШАЪНИГА

Эҳтиром

Интилганга толе ёр деб
шу донишманд халқ айтган,
Халқ айтганим, демак, буни
Ҳақ таоло, Ҳақ айтган.

Интимасак, тоғу қирдан,
довонлардан ошолмаймиз,
Президент айтгандайин:
Биз эскича яшолмаймиз!..

Кўринг, дўстлар, вақт шиддати,
сертаҳлика дунёни,
Беш йилда биз бунёд этдик
Янги Ўзбекистонни.

На бир нафас ростилайдир,
на бир ҳордиқ олғайдир,
Юрт эгасин шиддатидан
вақт ҳам ортда қолғайдир.

Биз вақтнинг орзу-мақсад
жилови-ла бойладик,
Она Ернинг юрғица
ниятларни жойладик.

Шоирлари булбуллардан
қолишмаган Бошкентим,
Париж, Лондон, Румоларга
алишмаган Тошкентим¹.

Барчамизни сен ўстирдинг
меҳринг бериб, эркалаб,
Қалдирғочлар вижир-вижир
келди бу тонг эрталоб.

Улар келмиш Ҳиндистону
худди Маккасиллодан,
Валфажрлар ўқир бахту
тинчлик сўраб Оллоҳдан.

Бу давронлар — фарзандларнинг
ато ҳам оносидай,
Янги Тошкент қад ростилай
Ренессанс биносидай.

Эллик йиллар аввал мен ҳам
пахта териб, тола жсон,
Эгатлардан сенга боқиб
ҳавас қилгум, болажсон.

Янги шаҳар бунёд бўлар
чиройли ҳам озода,
Айтиб кетган экан бир пайт
домла Мақсуд Шайхзода:

Боқий эрур шаҳарлару
умрлар — ўткинчидир,
Улуғ дарёлар оққайлар,
гар сувлар кўчинчидир.

Янги шаҳар бунёд бўлар,
яралғай янги даргоҳ,

Офтоб аввал чиқиб сенга
таъзим қилғай, иншооллоҳ.

Миллён-миллён овозларга
йўғрилайдир бу шаҳар,
Саҳарлари зарҳал унинг,
сарҳадлари эса зар.

Бир миллён кўнғилларда
нур таратғай саховат,
Бир миллён орзу-умид,
бир миллён саодат.

Ҳар бино, ҳар иншоотнинг
Ватандай кенг мазмуни,
Қатлам-қатлам қалбимиздан
тиклағаймиз биз уни.

Она юртим, янги боғу
баҳорингга тасанно,
Мутлақ янги замон қўрган
Меъморийингга тасанно!

Янги шаҳар мангу яшар,
мангу яшар меҳр ҳам,
Бу шеъримни минг йилларни
чамаলাб ёздим мен ҳам.

Сирожиiddин САЙИДИ,
Ўзбекистон халқ шоири,
Олий Мажлис Сенати аъзоси.

¹ Ғафур Ғулом таъбири

**Самарқанд давлат университети ректори, Ўзбекистон Республикаси фан арбоби,
Олий Мажлис Сенати аъзosi.**

Олий Мажлис Сенати аъзоларининг фаолиятида ҳудудлар билан яқин ҳамкорлик қилиш, аҳоли муаммоларини жойида ўрганиш ва фуқаролар муурожаатларига ечим топиш муҳим ўрин тутadi. Сенаторларнинг ҳудудларга таширфлари давомида маҳаллалардаги мавжуд ҳолат, аҳолининг турмуш шароити, бандликни таъминлаш, тадбиркорликни ривожлантириш, ижтимоий соҳа муассасалари фаолияти каби масалалар ўрганилади.

Мутасаддилар, маҳаллий Кенгашлар ва жамоатчилик вакиллари билан ўтказиладиган учрашувлар эса муаммолар сабабларини аниқлаш, уларни ҳал этиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш имконини беради. Чунки парламент фаолияти маъқулланаётган қонунлар билангина эмас, балки уларнинг одамлар ҳаётида қандай акс этатгани билан белгиланади.

ХАЛҚ ДАРДИГА ҚУЛОҚ ТУТИШ — ФАОЛИЯТ МЕЗОНИ

Кеча Олий Мажлис Сенатининг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари кўмитаси раиси Кўтубиддин Бурҳонов иштирокида халқ депутатлари Андижон вилояти Кенгашида йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Сенатнинг йиғирмачи ялли мажлисида маъқулланган қонунларнинг мазмун-моҳияти, уларнинг ижтимоий-ҳуқуқий аҳамияти, амалиётга татбиқ этиш механизмлари ҳамда қонунчиликда назарда тутилган нормаларнинг ижросини таъминлаш масалалари муҳокама қилинди.

Хусусан, “Болаларни зўравонлиқнинг барча шаклларида ҳимоя қилиш тизими тақомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонунга алоҳида эътибор қаратилди. Мазкур қонун болаларни зўравонлиқнинг барча шаклларида ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий механизмларини такомиллаштириш, болаларга нисбатан содир этилган жиноятлар учун жавобгарликни кучайтириш ҳамда жабрланган болаларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ишончли ҳимоясига қаратилгани таъкидланди. Шу билан бирга, болаларга нисбатан зўравонлик ҳолатларининг барвақт олдини олиш, уларни аниқлаш ва бартараф этиш, масъул давлат органлари ва ташкилотлар ўртасидаги ҳамкорликни кучайтириш, қонунлар ижроси устидан депутатлик назоратини самарали ташкил этиш зарурлиги айтилди.

Сенатнинг Аграр, сув ҳўжалиги масалалари ва экология кўмитаси раиси Анвар Тўйчиев Сирдарё вилоятида бўлиб, сайловчилар ҳамда маҳалла фаоллари билан очиқ мулоқот ўтказди.

Учрашув давомида кўриб чиқилаётган ва маъқулланаётган қонунлар ҳамда қабул қилинаётган қарорларнинг мазмун-моҳияти юзасидан батафсил маълумотлар берилди. Қонун ва қарорларнинг аҳамияти, амалий натижалари, шунингдек, мамлакат тараққиётининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашдаги ўрни ҳақида фикр урилди.

Ўз навбатида, фуқароларнинг муурожаатларида кўтарилган масалаларни ўрганиш мақсадида маҳаллаларга борилиб, мавжуд муаммолар жойида кўриб чиқилди. Хусусан, маҳаллалар инфратўзиммаси, ички йўллар ҳолати, ичимлик суви ва электр энергияси таъминоти ҳамда ижтимоий соҳага оид муаммолар юзасидан фуқароларнинг муурожаатлари эшитилди.

Сенатнинг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари кўмитаси раиси Алишер Аъзамхўжаев Сирдарё вилоятининг Оқолтин туманида бўлиб, ҳудуднинг инвестициявий салоҳияти, тадбиркорлар фаолияти ва аҳоли муурожаатлари билан қизикди.

Дастлаб туман ҳокимлигида аҳоли, тадбиркорлар ҳамда маҳаллий Кенгаш депутатлари билан учрашув ўтказилди. Унда тадбиркорликни ривожлантириш, маҳаллий ва хорижий инвестицияларни жалб қилиш, инвесторлар дуч келаётган муаммоларни ҳал этиш ҳамда янги иш ўринларини яратиш масалалари муҳокамага тортилди.

Ўрганишлар давомида “Arastu xalqaro maktabi” va “Chelibi textile” МЧЖда бўлиб уларнинг иш фаолияти билан ҳам танишилди. Мактабда ўқувчиларга хорижий тилларда таълим бериш учун яратилган шароитлар, корхонада эса ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш ҳолати ва фаолиятни кенгайтириш имкониятлари ўрганилди.

Маҳаллий ҳамда хорижий инвесторлар билан мулоқотларда мавжуд муаммоларни ҳал этиш, инвестиция лойиҳаларини рўйбга чиқариш ва янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш масалаларига эътибор қаратилди. Оқолтин туманининг қишлоқ ҳўжалиги салоҳиятидан самарали фойдаланиш, хусусан, қовунчиликни ривожлантириш, маҳаллий полиз маҳсулотларини кенг тарғиб қилиш ва гастрономик туризм имкониятларидан фойдаланиш масалаларига ҳам эътибор қаратилди.

Наманган давлат педагогика институтида эса Сенатнинг Фан, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари кўмитаси раиси Одижон Маматкаримов талаба-ёшлар билан очиқ мулоқот ўтказди.

Унда ёшларнинг билим олиши ва интеллектуал салоҳиятини ривожлантириш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш ҳамда талаба-ёшлар учун яратилаётган имкониятлар юзасидан фикр алмашилди.

Талабалар ўзларини қизқитирган масалалар юзасидан таклиф ва ташаббусларини билдириш имконига эга бўлди. Ёшлар томонидан кўтарилган муаммоларни ўрганиш ва уларнинг ечими юзасидан тегишли таклифларни шакллантиришга эътибор қаратилди.

Сенаторнинг фикрича, бундай очиқ мулоқотлар парламент ва ёшлар ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш, таълим соҳасидаги долзарб масалаларни бевосита ўрганиш ҳамда ёшларнинг фикр-ташаббусларини қонун ижодкорлиги ва парламент назорати жараёнларида инобатга олишда муҳим аҳамият касб этади.

Юқори палатанинг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари кўмитаси аъзоси Жамила Бобоназарова Жиззаҳ вилояти, Фалларол туманидаги Дўстлик маҳалласининг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши ва аҳоли турмуш шароитларини яхшилаш борасидаги ишлар билан танишди.

“Маҳалла еттилиги” аъзолари ва фаоллар билан мулоқотда ички йўллар, ичимлик суви ҳамда электр таъминоти билан боғлиқ масалалар муҳокама қилиниб, мавжуд муаммоларни ҳал этиш чоралари кўриб чиқилди. Шунингдек, аҳоли бандлигини таъминлаш, тадбиркорликни ривожлантириш, оилалар даромадларини ошириш ва камбағалликни қисқартириш, эҳтиёжманд оилаларни кўллаб-қувватлаш, ёшлар ҳамда хотин-қизлар муаммоларини ҳал этиш масалаларига эътибор қаратилди.

Учрашув давомида Сенатнинг 20-ялли мажлисида кўриб чиқилган масалалар ва маъқулланган қонунларнинг мазмун-моҳияти юзасидан ҳам фикр урилди.

Сенатнинг Бюджет ва иқтисодий масалалар кўмитаси раиси ўринбосари Қобул Турсунов Навоий вилоятининг Хатирчи туманидаги Наврўз маҳалласида ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши, аҳоли бандлигини таъминлаш ва камбағалликни қисқартириш борасида амалга оширилаётган ишлар билан танишди.

Ўрганиш давомида тадбиркорликни ривожлантириш, аҳоли даромадларини кўпайтириш, томоқчалардан самарали фойдаланиш ва эҳтиёжманд оилаларни кўллаб-қувватлаш масалаларига эътибор қаратилди. Шунингдек, “Маҳалла еттилиги” фаолияти ҳам кўриб чиқилди.

Бўлиб ўтган очиқ мулоқотда фуқароларнинг муурожаатлари ва таклифлари тингланиб, аниқланган муаммоларни ҳал этиш ҳамда инфратўзимлани яхшилаш юзасидан масъулларга тегишли тавсиялар берилди.

Яқунда ҳудудни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли бандлиги ва даромадларини ошириш, фуқаролар муурожаатларини ўз вақтида ҳал қилиш бўйича ишларни изчил давом эттириш зарурлиги таъкидланди.

Сенатнинг Фан, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари кўмитаси аъзоси Гулнора Маъруфова Фарғона вилоятининг Ёзёвон туманида аҳоли бандлигини таъминлаш, камбағалликни қисқартириш, саноат лойиҳаларини амалга оширишга қаратилган ишлар билан танишди.

Дастлаб Юқори Сойбўйи маҳалласи ҳудудида “Xualong Siliao” МЧЖ томонидан яратилган балиқ учун озуқа ишлаб чиқариш мажмуъаси фаолияти ўрганилди. Умумий қиймати 10 млн. долларни ташкил этувчи, йиллик ишлаб чиқариш қуввати 30 минг тонна бўлган корхона 2026 йил июль ойида тўлиқ ишга туширилган. Лойиҳа доирасида 30 та иш ўрни яратиш, йиллик экспорт ҳажмини 7 млн. долларга етказиш ҳамда бюджетга 2 млрд. сўм тушумини таъминлаш кўзда тутилган.

Туман ҳокимлигида эса сенатор аҳоли бандлигини таъминлаш, даромадларини кўпайтириш ва камбағалликни қисқартириш бўйича ташкил этилган штаб фаолияти билан танишилди. Маҳаллаларда хонадонбай ишлаш, ижтимоий дафтарларга киритилган оилаларни кўллаб-қувватлаш, аҳолини даромадли меҳнатга жалб этиш ва мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланиш масалалари муҳокама қилинди.

Ўрганишлар доирасида Баҳор маҳалласида “Маҳалла еттилиги” фаолияти ҳам кўриб чиқилди. Бу ерда аҳоли муаммоларини ҳал этиш, хотин-қизлар ва ёшларни кўллаб-қувватлаш, бандликни таъминлаш ҳамда камбағалликни қисқартириш борасида амалга оширилаётган ишлар юзасидан ахборот тингланди. Яқунда масъулларга саноат лойиҳаси имкониятларидан самарали фойдаланиш, аҳоли бандлигини ошириш, маҳаллаларда ҳамкорликни кучайтириш ва белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш юзасидан тегишли тавсиялар берилди.

Мудофаа ва хавфсизлик масалалари кўмитаси раисининг ўринбосари Баҳром Абдуллуев Самарқанд вилоятининг Нуробод туманида ҳудудни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурлари ижроси, қурилиш ва ободонлаштириш ишлари, шунингдек, ижтимоий соҳа муассасаларида яратилган шароитлар билан танишди.

Жумладан, Нуробулоқ шаҳарчасини замонавий курорт ҳудудига айлантириш доирасида олиб борилаётган қурилиш ва ободонлаштириш ишлари кўздан кечирилди. Фаввора, воркаут майдончаси, саломатчилик йўлаг, болалар майдончаси ҳамда оқова сувларини тозалаш иншооти қурилишининг бориши билан танишилди. Шунингдек, Нуробод шаҳридаги марказий ўйингоҳ, амфитеатр ва болалар ўйингоҳида амалга оширилаётган ишлар ўрганилди.

Нуробод туманидаги 2-техникумда ёшларни касб-хунарга тайёрлаш, таълим сифатини ошириш ва замонавий амалий кўникмаларни шакллантириш, Абу Али ибн Сино номидаги сиаҳатгоҳда эса даволанувчилар учун яратилган шароитлар ҳамда тиббий хизмат кўрсатиш сифати кўриб чиқилди. Туман тиббиёт бирлашмасида мавжуд тиббий ускуналар ва моддий-техник база, янги туғуруқ мажмуъасида эса қурилиш ишларининг бориши, оналар ва чақалоқларга малакали тиббий ёрдам кўрсатиш учун яратилаётган имкониятларга алоҳида эътибор қаратилди.

Бундан ташқари, сенатор Нуробод туманидаги 18-умумтаълим мактабида бўлиб, ўқувчилар учун яратилган шароитлар, ичимлик суви таъминоти ва таълим муассасасининг 2026-2027 йилги қўз-қим масъумига тайёргарлигини кўздан кечирди.

«Халқ сўзи».

ИНСОН ҲУҚУҚ ВА МАНФААТЛАРИ УСТУВОРЛИГИ — ОЛИЙ ҚАДРИЯТ

Сиёсий партияларнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракциялари ййгилишлари бўлиб ўтди. Уларда ижтимоий-сиёсий ҳаётимизга доир масалалар ҳамда куйи палатанинг навбатдаги мажлиси кун тартибига киритилиши режалаштирилаётган қатор қонун лойиҳалари атрофлича кўриб чиқилди.

Тадбиркорлар учун давлат харидларида янги имкониятлар

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси фракцияси ййгилишида дастлаб Президентимизнинг Туркменистоннинг “Аваза” миллий сайёҳлик зонасида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Давлат раҳбарлари кенгашидаги нутқининг аҳамияти ҳақида сўз юритилди.

Депутатлар давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган муҳим ташаббуслар МДҲ доирасида савдо, инвестиция, транспорт, энергетика, озик-овқат хавфсизлиги ва рақамли хавфсизлик каби аниқ йўналишларда ҳамкорликни янада кучайтиришни алоҳида қайд этди.

Фракция ййгилишида давлат харидлари тизимини янада такомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳасининг муҳокамаси ҳам қизгин кенди.

Таъкидланганидек, ушбу ҳужжат давлат харидлари соҳасида шаффофликни таъминлаш ва рақобат муҳитини кенгайтириш, харид қилиш тартиб-таомилларини хорижий мамлакатларнинг илгор тажрибаси асосида янада такомиллаштириш, тадбиркорлик субъектларини давлат харидларида фаол иштирок этишга кенг жалб қилишга қаратилган.

Қонун лойиҳасида давлат харидлари натижалари, жумладан, тўғридан-тўғри шартномалар ҳақидаги маълумотларни Давлат бюджет ижроси тўғрисидаги ҳисоботлар таркибига киритиш, харидлар доирасида етказиб берилган товарлар, бажарилган ишлар ва кўрсатилган хизматлар бўйича маълумотларни ҳудудлар кесимида очиклаш назарда тутилмоқда.

Шунингдек, давлат харидлари соҳасидаги шикоятларни кўриб чиқиш бўйича ҳудудий комиссиялар фаолиятини йўлга қўйиш белгиланмоқда. Бу эса соҳада ҳисобдорлик ва назоратни кучайтиришга хизмат қилади.

Мунозаралар давомида фракция аъзолари — Зафар Худойбердиев, Сайдулло Азимов ва Улуғбек Қобулов мазкур қонун лойиҳасининг аҳамияти ҳақида тўхталиб, ҳужжатни иккинчи ўқишга тайёрлаш жараёнида депутатлар томонидан билдирилган таклифлар асосида унинг матни янада такомиллаштирилганини таъкидлашди. Шунингдек, депутатлар қонун лойиҳасидаги айрим нормалар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, уларни янада такомиллаштиришга қаратилган таклифларини илгари сурди.

Шу билан бирга, айрим масалалар юзасидан қизгин баҳс-мунозаралар бўлиб ўтди. Хусусан, фракция аъзоси Дилмурод Артиқов давлат харидларида қатнашаётган тадбиркор

лар қонун лойиҳаси муҳокама марказида бўлди.

Қайд этилганидек, сўнгги йилларда мамлакатимизда саноат тармоқларини ривожлантириш, замонавий технологияларни жорий этиш ва меҳнат хавфсизлигини таъминлаш борасида ишлар изчил амалга оширилмоқда. Шу билан бирга, ишлаб чиқариш жараёнларининг мураккаблашиб бориши саноат хавфсизлиги талаблари ва ҳуқуқий механизмларни замон талабларига мувофиқ такомиллаштиришни тақозо этмоқда.

Мазкур қонун лойиҳаси билан хавфли ишлаб чиқариш объектларида авариялар ва бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш, давлат назорати самарадорлигини ошириш ҳамда соҳадаги масъул субъектларнинг жавобгарлигини аниқ белгилаш назарда тутилаётир.

Ййгилишда фракция аъзолари қонун лойиҳасининг долзарблиги ва соҳадаги ҳуқуқий механизмларни тақомиллаштиришдаги аҳамиятига алоҳида эътибор қаратиб, ўз фикр-мулоҳазалари ва таклифларини билдирди. Қайд этилганидек, мазкур қонун лойиҳасининг қабул қилиниши саноат хавфсизлигини таъминлашда давлат назорати самарадорлигини оширишга ҳамда хавфли ишлаб чиқариш объектларида авария ва бахтсиз ҳодисалар хавфини камайтиришга туртки беради.

Муҳомадан сўнг қонун лойиҳаси кўллаб-қувватланди.

Талаблар ва жавобгарлик кучайтирилмоқда

Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси ййгилишида аҳоли хавфсизлиги, ижтимоий манфаатларни ҳимоя қилиш ҳамда айрим соҳалардаги ҳуқуқий механизмларни тақомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳалари муҳокама этилди.

Дастлаб саноат хавфсизлиги соҳасидаги ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликни кучайтиришга қаратилган қонун лойиҳаси юзасидан қизгин фикр алмашилди. Зеро, ишлаб чиқаришда хавфсизлик талабларига риоя этилиши, энг аввало, инсон ҳаёти ва саломатлигини асраш, шунингдек, йирик иқтисодий йўқотишларнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эга.

Қонун лойиҳаси ташаббускорларининг таъкидлашича, амалдаги жазо чоралари ҳуқуқбузарликлар оқибатида юзага келиши мумкин бўлган зарар қўламага мутаносиб эмас. Шу боис хавфли ишлаб чиқариш ва потенциал хавфли объектларда авариялар ҳамда бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш механизмларини тақомиллаштириш, саноат хавфсизлиги талабларини бузилиш, тегишли экспертиза хулосасисиз объектлардан фойдаланиш оқибатида инсонлар соғлиғига зарар етказиш ёки уларнинг ўлимига сабаб бўлиш ҳолатлари учун қатъий жиноий жавобгарлик белгилаш таклиф этилмоқда.

Шу билан бирга, саноат хавфсизлиги соҳасидаги ҳуқуқбузарликлар учун жарималарни сезиларли даражада ошириш, сохта экспертлик хулосаларига чек қўйиш ва транспорт воситаларини жарима майдонига жойлаштириш тартибини аниқ белгилаш назарда тутилмоқда.

Фракция аъзолари лойиҳа нормаларининг қўлланилиши билан боғлиқ қатор масалаларни ҳам кўтарди. Жумладан, депутат Зухра Шодиева саноат хавфсизлиги қондаларини бузганлик учун белгиланаётган санкциялар қайси ҳолатларда ва қандай тартибда қўлланилишига қизикди.

Депутат Фирдавс Шарипов эса таклиф этилаётган ўзгартириш ва қўшимчаларни ишлаб чиқишда масъул вазирлик ва идоралар билан келишиш, шунингдек, қонун лойиҳасини жамоатчилик муҳокамасига қўйиш юзасидан амалий тавсиялар берди.

Ташаббускорлар томонидан янграган изоҳ ва тушунтиришлардан сўнг қонун лойиҳаси фракция аъзолари томонидан кўллаб-қувватланди.

Муҳим вазифалар муҳокамаси

“Адолат” социал-демократик партияси фракцияси ййгилишида ҳарбий хизматни ўташ тартибини тақомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳаси кўриб чиқилди. Мазкур қонун лойиҳаси Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари сафида ҳарбий хизматнинг нуфузи ва жозибадорлигини ошириш, малакали ҳарбий кадрларни тайёрлаш ҳамда уларнинг салоҳиятидан самарали фойдаланишга қаратилган.

Лойиҳада ҳарбий хизматчиларнинг маънавий-интеллектуал салоҳиятини юксалтириш, китобхонлик маданиятини рағбатлантириш, шунингдек, ҳарбий авиация соҳасида малака-

ли мутахассисларнинг касбий тажрибасидан самарали фойдаланишга қаратилган чоралар назарда тутилган.

Фракция аъзоси Дилрабо Холбоевнинг фикрига кўра, ҳарбий хизматчиларнинг билим ва тажрибасини кўллаб-қувватлаш, уларнинг касбий ривожланиши учун зарур шарт-шароитлар яратиш Қуроли Кучларнинг профессионал салоҳиятини мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга. Айниқса, юқори малакали учувчи мутахассисларнинг кўп йиллик тайёргарлиги ва тажрибасини ҳарбий авиацияни янада ривожлантиришга йўналтириш мамлакат мудофаа салоҳиятини юксалтиришга хизмат қилади.

Ййгилишда ҳудудларда хорижий инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш самарадорлиги ҳамда инвесторлар билан ишлаш тизими юзасидан инвестициялар, саноат ва савдо вазирига парламент сўрови юбориш масаласи ҳам муҳокама этилди.

Айтилганидек, мамлакатда инвестицияларни жалб қилиш учун қўлай шароит яратиш ва хорижий сармоядорлар билан ҳамкорликни кенгайтиришга қаратилган чоралар изчил давом этмоқда. Бироқ инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда учраётган муаммоларнинг барвақт аниқлаш, уларнинг ечимини таъминлаш ва жалб қилинаётган маблағларнинг ҳудудлар иқтисодиёти тараққиётига таъсирини ошириш муҳим вазифалардан бири бўлиб қолмоқда.

Муҳокамада мазкур йўналишларда амалга оширилаётган ишлар, мавжуд муаммолар ва уларни бартараф этиш чоралари юзасидан вазирга парламент сўрови юбориш тўғрисида қарор бир овоздан маъқулланди.

Парламент сўровини юбориш таклифи кўллаб-қувватланди

Ўзбекистон Экологик партияси фракцияси ййгилишида Чикиндиларни бошқариш ва циркуляр иқтисодиётни ривожлантириш агентлиги директориға парламент сўрови юбориш масаласи кўриб чиқилди. Унда чикиндиларни бошқариш, циркуляр иқтисодиётни ривожлантириш ҳамда мазкур соҳада кўрсатиладиган хизматлар учун тўлов тизимини тақомиллаштириш борасида амалга оширилаётган ишлар юзасидан асослантирилган маълумот олиш назарда тутилган.

Фракция аъзоси Ойбек Раҳимов таъкидлаганидек, чикиндиларни бошқариш тизимини кучайтириш, уларни қайта ишлаш қўламини кенгайтириш ва циркуляр иқтисодиётни ривожлантириш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан бири. Бу борада амалга оширилаётган ишлар билан бир қаторда, чикиндиларни тўплаш ва олиб чиқиш кетиш хизматлари сифатини янада ошириш, чикинди полигонларини экологик талабларга мувофиқлаштириш ҳамда белгиланган вазифалар ижроси устидан парламент назоратини кучайтириш муҳим аҳамиятга эга.

Қайд этилганидек, мамлакатимизда чикиндиларни бошқариш тизимини ислоҳ қилиш, чикиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида муаяян ишлар бажарилмоқда. Хусусан, юридик ва жисмоний шахсларнинг чикиндиларни тўплаш ва олиб чиқиш кетиш хизматлари сифати юксалди. Қаттиқ машиий чикиндиларни ёқиш орқали электр энергияси ишлаб чиқариш йўналишидаги лойиҳалар доирасида Тошкент шаҳри ҳамда Тошкент, Қашқадарё, Самарқанд, Фарғона, Андижон ва Наманган вилоятларида умумий қиймати 933 млн. АҚШ долларидан зиёда бўлган лойиҳалар ишга туширилган. Шунингдек, санитар тозалаш корхоналарининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш мақсадида 384 та махсус техника, 5 700 тадан ортиқ контейнерлар, чикиндиларни саралаш учун 4 та ва қайта ишлаш учун 16 та ускуна харид қилинган. Бундан ташқари, 33 та чикинди ййғиш шохобчаси қурилган.

Айни пайтда депутатлар томонидан олиб борилган ўрганишлар таҳлили соҳада айрим масалаларга алоҳида эътибор қаратиш заруратини кўрсатмоқда. Жумладан, чикинди полигонларини рекултивация қилиш, қаттиқ машиий чикинди полигонларини санитария нормалари ва қоидаларига мувофиқлаштириш бўйича ишларни жадаллаштириш лозимлиги таъкидланди.

Муҳокама якунида фракция аъзолари Чикиндиларни бошқариш ва циркуляр иқтисодиётни ривожлантириш агентлиги директориға тегишли парламент сўровини юбориш таклифини кўллаб-қувватлади.

«Халқ сўзи».

Тарихий адолат:

ҚАТАҒОН ҚУРБОНЛАРИ ОҚЛАНМОҚДА

Муаззам истиқлолимизнинг 35 йиллиги тантаналари шуқуҳи ҳамон юртимизда кезиб юрибди. Табиийки, бу улугъ айём бахш этган кўтаринкилик, бахтиёрлик, гурур ва ифтихор ҳар бир юртдошимиз, эзгу ниятли ҳар қайси инсон қалбида бир умрга қолажак. Зотан, давлатимиз раҳбари таъбири билан айтганда, мустақиллик, энг аввало, бизга шону шарафимизни, муқаддас динимизни, она тилимизни, унутилаётган миллий қадриятларимизни қайтариб берди.

Нуктаи назар

Истиқлол туфайли биз ўзлигимизни англадик, номи ҳамиша эъзода бўлган ота-боболаримизнинг муносиб воёнсла-ри эканимизни бутун дунёга намоён қил-дик. Албатта, бундай бебаҳо неъматни қадрламоқ барчамиз учун ҳам қарз, ҳам фарздир. Зеро, миллий истиқлол осон-ликча қўлга киритилгани йўқ. Озодлик истагида, унга етишмоқ йўлида минглаб аждодларимиз жон берди. Бугунги авлоднинг муқаддас бурчи ҳам ана шу шахидларнинг хотирасини ёд этмоқ, уларнинг руҳига эҳтиром кўрсатмоқдир.

Президентимиз мустақиллигимизнинг 35 йиллигига бағишланган асосий тан-танадаги сўзларини эркин ҳаёт учун жо-нини фидо қилган улугъ аждодларимиз хотирасига ҳурмат бажо келтиришдан бошлагани ҳам беҳиз эмас.

Шу ўринда бир жиҳатни қайд этиш жоиз. Бугун инсон қадрини улуғлаш гоёсини рўёбга чиқариш давлатимиз ва жамиятимизнинг энг эзгу ҳамда олий мақсадига айланган. Унга эришишнинг ҳал қилувчи омилларидан бири эса халқ-қимизнинг тарихий хотирасини тиклаш, миллатимиз ва мамлакатимиз саодати йўлида шахид кетган аждодларимизнинг покиза номларини абадийлаштириш, уларнинг хотирасини эъзозлаш.

Албатта, давлатимиз раҳбари қайд этганидек, Ватан озодлиги ва миллий истиқлол йўлида жонини фидо қилган Бехбудий, Мунавварқори, Фитрат, Қоди-рий, Чўлпон каби жадид боболаримиз-нинг хурият ҳақидаги орзу-ниятлари бугун Янги Ўзбекистонда тўлиқ рўёбга чиқмоқда. Буюкларимизнинг бебаҳо ме-росини ўрганиш, уларнинг номини аба-дийлаштириш борасида мисли қўрил-маган ишлар амалга оширилмоқда. Энг муҳими, катъий сиёсий ирода туфайли яқин ўтмишни тадқиқ ва талқин қилиш-да ҳам ҳолислик ҳамда адолат таъмин-ланмоқда. Ҳатто мустақиллик йиллари-да ҳам исминини-да айтишга эҳтиёткор-лик билан ёндашиладиган миллат фи-дойилари, ҳақиқий қаҳрамонлар номи оқланмоқда.

Айниқса, Президентимизнинг 2020 йил 8 октябрдаги “Қатагон қур-бонларининг меросини янада чуқур ўрганиш ва улар хотирасини абадий-лаштиришга доир қўшимча чора-тадбир-лар тўғрисида”ги фармойиши бу бора-даги ишларни ҳар жиҳатдан янги босқичга олиб чиқди. Биргина мисол: кейинги беш йилда Бош прокуратура томонидан 1920 — 1950 йилларда сиёсий қатагонлар қурбони бўлган қарийб 1 400 нафар шахсни оқлаш юзасидан Олий судга протестлар киритилди.

Маълумки, сиёсий қатагон қурбонла-рини оқлаш ва реабилитация қилиш на-фақат муайян шахсларнинг бузилган ҳуқуқларини, балки халқнинг тарихий хотирасини тиклаш, ҳақиқатни қарор топтириш ва адолатни юзага чиқариш-нинг муҳим омилларидан бири.

Шўролар давридаги оммавий сиёсий қатагонлар оқибатида минглаб юртдош-ларимиз асоссиз равишда таъкибга уч-ради, қамоққа олинди, сургунга жуна-тилди, мол-мулки мусодара этилди ёки қатл қилинди. Уларнинг кўнчилиги “ак-силиқчилобчи”, “босмачи”, “миллатчи”, “халқ душмани” каби сиёсий тамғалар босилди.

...

Оқланганлар орасида миллий истик-лолчилик ҳаракати ва миллий давлатчи-лик тарихида муҳим ўрин тутган, ўз дав-рида халқ манфаати йўлида фаолият юритган бир қатор таниқли шахсларнинг борлиги алоҳида аҳамият касб этади.

Улардан бири Иброҳим Чакабаяв (Ла-қайдир). У Туркистон истиқлолчилик ҳаракати тарихида муҳим из қолдирган шахс сифатида тарихдан ўрин олган. Унинг номи узоқ йиллар давомида совет даври тарихшўнослигида бирқўлма ва салбий талқин қилинди. Оқлов жараёни эса Иброҳим Лақай ва унинг сафдошла-

ри фаолиятига архив ҳужжатлари ва хо-лис тарихий ёндашув асосида қайта на-зар ташлаш имконини берди.

Носирхонтўра Саййид Камолхонтўра ўғли ҳам ўз даврининг сиёсий, маъри-фий ва диний ҳаётида фаол иштирок этган, миллий ҳамда маънавий қадри-ятларни асрашга интилган зиёлилардан эди. Унинг номи ҳам қатагон даврида сиёсий айбловлар билан боғланган. Носирхонтўранинг оқланиши миллий ва диний-маърифий ҳаётимиз тарихида ўчириб ташланган саҳифаларни тиклаш йўлидаги муҳим қадамдир.

Шунингдек, Муфти Садриддинхон Ша-рифхўжаевнинг оқланиши ҳам катта та-рихий аҳамиятга эга. У ўз даврида ди-ний илм ва маърифат соҳасида фаолият юритган, жамиятига маънавий ҳаётида муносиб ўрин тутган улаомлардан эди.

Қатагон қурбонлари орасида давлат ва ҳуқуқ тизимида масъул лавозимлар-да ишлаган, ўз касбий фаолияти билан мамлакат тараққиётга хизмат қилган шахслар ҳам бор эди. Хусусан, Саъдулла Қосимов Ўзбекистон Олий суднинг биринчи раиси сифатида суд-ҳуқуқ ти-зими шаклланишнинг дастлабки дав-рида фаоллик кўрсатган.

Бадриддин Шарипов ҳам қатагон сиёсати қурбони бўлган давлат ва ҳуқуқ соҳаси вакилларидан бири сифатида та-рихиямизда алоҳида ўрин тутади. У Ўзбе-кистон Бош прокуроври ўринбосари ла-возимида ҳуқуқ-тартибот ва қонунийли-кни таъминлаш тизимида хизмат қилган.

“Бугун инсон қадрини улуғлаш гоёсини рўёбга чиқариш давлатимиз ва жамиятимизнинг энг эзгу ҳамда олий мақсадига айланган. Унга эришишнинг ҳал қилувчи омилларидан бири эса халқимизнинг тарихий хотирасини тиклаш, миллатимиз ва мамлакатимиз саодати йўлида шахид кетган аждодларимизнинг покиза номларини абадийлаштириш, уларнинг хотирасини эъзозлаш.”

Унинг тақдири ўша даврда давлат аппа-ратига хизмат бурчини бажарган қўллаб мутахассислар ҳам сиёсий таъкиблар-дан четда қолмаганини кўрсатади. Бад-риддин Шариповнинг оқланиши унинг шаъни ва ҳуқуқларини тиклаш билан бирга, собиқ иттифок давридаги ҳуқуқий тизим ҳамда сиёсий қатагонлар тарихини янада чуқурроқ ўрганишга хизмат қилади.

Бу инсонлар ишига оид ҳужжатларни ўрганиш жараёнида ҳам ҳуқуқий, ҳам маънавий, ҳам инсоний нуктаи назар-дан ўта даҳшатли воқеликларни кўриш мумкин.

Эътибор беринг: ўлимга ҳукм этил-ганларнинг бирон-бир айби белгилан-ган тартибда судда исботланмаган, ҳатто улар судсиз ҳам жавобгарликка тортилган. Бу шахслар дастлабки тер-гов даврида ўзларига қўйилган айблов-ларни инкор этса-да, уларни айблаш учун сохта гувоҳларнинг кўрсатмалари асос қилиб олинган. Айрим “айбдорлар” фақатгина ўзбек тилини билган ва араб алифбоси ёзувида ёзма тушуниртди берган. Шунга қарамадан, тергов ҳара-катлари бошқа тилларда олиб борил-ган, уларга ҳеч қим таржимон ёки те-гишли мутахассис хизматидан фойда-ланиш имконини бермаган. Ҳеч бир асосли далилсиз инсон ўлимга маҳкум этилаверган...

Албатта, қатагон қурбони бўлган бун-дай тарихий шахслар ҳақида, уларнинг фаолияти, меросининг аҳамияти тўғри-сида олимларимиз, тарихчи ва мутахас-сислар салмоқли изланишларини олиб бормоқда, жамоатчилик бундай ишлар-нинг амалий натижаларидан мунтазам хабардор қилинмоқда. Бироқ масаланинг бошқа жиҳати ҳам алоҳида эътибор қаратиш лозим, деган фикрдамыз. Гап шундаки, давлатимиз раҳбари доимо

ўтганлар, айниқса, эл-юрт манфаатла-ри йўлида жонини тикканлар руҳига эҳтиром ҳақида гапирари, бу борада му-ҳим вазифаларни белгилаб беради. Қатагон қурбонлари хотирасини абадий-лаштириш бўйича муҳим ташаббуслар-нинг мунтазам илгари сурилаётгани ҳам бежиз эмас. Бизнингча, аввало, бундай ташаббусларнинг аҳамиятини чуқур ту-шунишимиз, қалбдан ҳис қилишимиз за-рур. Зотан, қўллаб миллат ва элатлар қатори халқимиз ҳам яқин ўтмишдаги мустамлакачилик даврида содир этил-ган кенг қўламли мудҳиш қатагонни ил-гари ҳеч қачон қўрмаган. Бу даврдаги қатагонларнинг фожиали жиҳатларидан бири ҳам шундаки, мустабид тузумнинг тиғи биринчи галда миллатимизнинг энг сара, зиёли, ноёб истеъдодли, ҳур фикрли, халқпарвар, эрксевар фар-зандлари қўқсига қадалди. Уларнинг ағона айби миллати ва юртини ҳаддан зиёд севиши, унинг эркин ва фаровон яшашини орзу қилиши эди. Бинобарин, улар хотирасини абадийлаштиришга эътибор ҳам ҳўқикатдан холи эмас. Зеро, бугун дунёнинг турли нуқталарида ўша даврларни қўқсайдиган гуруҳлар пайдо бўлмоқда, мустабид тузум услубларини идеаллаштиришга интилиш кучаймоқда, қатагон кампаниялари тепасида турган-ларнинг номлари гоҳи ошкора, гоҳида пинҳона “ҳурмат” билан тез-тез тилга олинмоқда.

Халқимиз, айниқса, ёшларимиз ша-ҳид кетган аждодларимиз ҳаёти ва фаолияти мисолида ҳақиқатни англаб етмаса, бугунгидек эркин ҳаётнинг қад-рини тўлиқ англамаслиги, турли фитна-ларнинг навбатдаги қурбони бўлиши мумкин. Шу боис қатагон қурбонлари хотирасини ёд этиш ва уларнинг мус-тақиллигимиз йўлидаги ҳаракатларини, орзу-армонларини кенг тарғиб қилиш ишлари умуммиллий ҳаракатга айлани-ши зарурлиги таъкидланмоқда.

Дарҳақиқат, қатагоннинг даҳшатли сояси тушмаган бирор соҳа, тармоқ ёки маҳалла қолмаган. Эътибор беринг: шўролар қатагонларининг даҳшатли да-врида минглаб бегуноҳлар қаторида про-куратура тизими вакиллари ҳам қўллаб мусибатларга дучор бўлди.

Ори ва номусини ҳар нарсадан устун қўйиб, ноҳақликларга қарши борган, қатъийат кўрсатган, чин маънода довирук ва ватанпарвар маҳаллий хо-димларнинг қарийб 200 нафарига жи-ноят иши қўзғатилган, 30 нафари эса отиб ташланган. Аламлиси шундаки, қатагонга учраганларнинг аксарияти на-фақат суд-ҳуқуқ тизимининг фидойи ва-киллари, балки эл-юрт тақдири учун ку-юнган, унинг саодати йўлида борини беришга тайёр бўлган миллатимизнинг садоқатли, салоҳиятли, ноёб истеъдод-ли фарзандлари эди.

Жумладан, 1920 — 1924 йилларда Бухоро Халқ совет республикаси адлия халқ нозирини ва республика прокурорини бўлиб ишлаган Абдурахим Юсуфзода та-раққийпарварларнинг “Еш бухоролик-лар” етакчилиридан бирига айланган. Унинг ташаббуси билан Бухоро шаҳри-да 3 та суд биноси барпо этилган, суд-лов органларида биринчи бор апелля-ция органи — “Таниз маҳкамаси” (“Арз маҳкамаси”) ташкил этилган, судьялар-ни олим, фозил, насл-насабли номзод-лардан саралаб тайинлаш йўлга қўйил-ган, тарихий-мезморий обидалардан ҳибсхона сифатида фойдаланиш ама-

Оқланган ҳар бир инсон тарихнинг бир тикланган саҳифасидир. Ҳар бир тикланган ном эса халқ хотирасидаги бир адолатсизлиқнинг бартараф этилгани-дан далолат. Шу маънода, қатагон қурбонларининг оқланиши нафақат уларнинг, балки бутун жамиятимизнинг тарихий адолати тантанаси, десак, айни ҳақиқат.

лиётига барҳам берилиб, улар қайта тик-ланиб, Бухоро маданият музейига ай-лантирилган.

Айнан Абдурахим Юсуфзоданинг сазй-ҳаракатлари билан 1924 йилда Москвада рус ва ўзбек тилида “Бухарская жизнь” номли журнал ҳамда Ўзбекист-тондаги илк киностудия — “Бухоро — Рус киножамияти” ташкил этилган.

Абдурахим Юсуфзода 1924 йилда Россия ҳаво флотини “Добролёт” билан шартнома имзолаб, Бухоро — Хива — Тошкент — Олмаота йўналишларида ҳаво қатнови ва почтани йўлга қўйган, “Юнкерс” фирмасидан 6 та самолёт хар-ид қилинишига эришган. Афсуски, у 1936 йилда НКВД ходимлари томони-дан ҳибсга олинган ва 1937 йилда отувга ҳукм этилган.

Қатагон йилларида ноҳақ айбланган яна бир прокурор Мирзо Қўқонбой Абдухо-ликзода араб, форс, рус ва турк тилла-рини мукаммал билган. У 1916 йилда Жиззах қўзғолони қатнашчилари усти-дан суд жараёнида 30 дан ортиқ жи-заҳликларни ўлимдан сақлаб қолган.

Ўзбекистон Адлия халқ комиссарлиги ҳузуридаги прокуратуранинг терговчиси, Зарафшон округи катта терговчиси, Бухоро прокуратураси терговчиси лаво-зимларида ишлаган Мирзо Қўқонбой Абдухоликзоданинг уйда ҳақидлар, Вадул Махмуд, Чўлпон, Мунавварқори Абдурашидхонов каби маърифатпарвар-лар тез-тез учрашиб туришгани, эл-юрт қайғуси уларни бирлаштиргани ҳақида ҳам маълумотлар бор.

Дарвоқе, Мирзо Қўқонбой Абдухолик-зода нафақат прокурор, балки етук олим, зиёли ҳам бўлган, дейиш мум-кин. Зотан, у “Жиззах қўзғолони”, “На-моз шайқаси”, “Тоғ қизи”, “Истадхон”, “Қамчидан қон томади” каби тарихий воқеаларга бой роман, қисса, ҳикоя ва очерклар ёзган, рус тилидан биология, антропология, зоология, ботаника дарслиқларини ўзбек ва тожик тилла-рига таржима қилган...

Умуман олганда, қатагонга учраган ўнлаб ходимлар давлат ва сиёсат ар-боби даражасига етган эди. Бугунги кунда улар ҳақида залварли китоблар, кален-даръ тақвим яратилди, шунингдек, ҳар бири бўйича алоҳида монография ва ҳужжатли фильмлар тайёрланмоқда.

Қатагонга учраган ходимларнинг оила-си ва бошқа яқин қишлоқлари рўйхати ту-зилди. Хозирда уларнинг ижтимоий аҳо-лини ўрганиш, куча, маҳалла ва мактаб-ларга қатагон қилинганларнинг номла-рини бериш ҳамда ёдгорлик лавҳалари ўрнатиш ишлари олиб боришмоқда.

Бундан ташқари, Бош прокуратура-нинг “Ўзбекистон прокуратураси тарихи музейи”да алоҳида бурчак ажратилиб, унда қатагонга учраган прокуратура хо-димларининг маълумотлари ва тегишли тарихий қўрғазмалар joyлаштирилди. Прокуратура тизимида ишлаб, ноҳақ айб-ланган ва қатагон қилинганларга оид бундай маълумотлар қўп эканини ўзи-миз ҳам қўқинда англаб етдик. Асосий-си, ҳар бирининг таржimai ҳоли бугун-ги жамиятимиз учун ҳам муҳим аҳама-иятга эга бўлган ёрқин саҳифаларга бой.

Қайд этиш ўринлики, бир мақола ёки тадқиқот доирасида қамраб олиш им-консиз бўлган бугунги жараёнларнинг моҳиятини, хайрли жиҳатларини осон-гина таърифлаб бўлмайди. Айниқса, бир бегуноҳни оқлаш ўтмишини шунчаки қайта ёзиш эмас. Оқлов инсон қадр-қиммати-ни тиклаш, қонунсизликнинг оқибатла-рини тан олиш ва жамиятда адолат ме-зонларини мустаҳкамлашдир. Ўз навба-тида, қатагон қурбонларининг номини тиклаш орқали уларнинг авлодларига ҳам тарихий ҳақиқат қайтарилмоқда.

Шу боис сўнгги йилларда амалга оширилаётган оқлов жараёнларини халқимизнинг тарихий хотирасини тик-лаш йўлидаги муҳим воқеа сифатида баҳолаш мумкин. Бу жараён ҳар бир инсоннинг ҳуқуқи, шаъни ва қадр-қим-мати даҳлсиз эканини яна бир бор на-моён этади.

Нигматилла Йўлдошев,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори.

ШАҲАРСОЗЛИК ВА РИВОЖЛАНИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МОДЕЛИ

Айниқса, лойиҳада “яшил” қурилиш стан-дартлари, қайта тикланувчи энергия манбалари, чиқинди-лардан электр энергияси олиш ва кенг яшил ҳудудлар ташкил этилишига алоҳида эътибор қаратилаётгани диққатга сазо-вор. Замонавий шаҳарнинг қиёфаси баланд бинолар ёки йўллар билангина эмас, ҳаво сифати, энергия самарадорли-ги, пиёдалар учун қулайлик ва аҳоли саломатлигига яратилган шароитлар билан ҳам белгила-нади. Шу боис Янги Тошкент-да экологик ёндашувларни қурилишнинг дастлабки босқи-чиданоқ ҳисобга олиш келажак-даги шаҳар муҳитининг барқа-рорлигига бевосита таъсир кўрсатади.

Президентимиз томонидан инвесторлар учун қўлай шароит яратиш, рухсат бериш жараён-ларини соддалаштириш, инфра-тузилма тўловларини қамайти-риш ва йирик лойиҳаларга масъулларни бириктириш бўйи-ча белгиланган вазифалар гоятда муҳим. Чунки ҳусусий секторнинг фаол иштироки янги иш ўринлари яратиш, хизматлар сифатини ошириш ва шаҳарнинг иқтисодий сало-ҳиятини кенгайтириш имкони-ни беради.

Шу билан бирга, инвести-цияларни жалб қилиш жараё-

нида лойи-ҳаларнинг сифати, жа-моатчилик манфаатла-ри ва бел-гиланган шаҳарсоз-лик талаб-лариға риюа этилиши муҳимли-гини унутмаслик керак. Хусу-син, уй-жойлар билан бир қаторда мактаблар, богчалар, шифохоналар, дам олиш мас-канлари ва жамоат транспор-тининг ўз вақтида ишга туши-рилиши аҳоли учун ҳақиқий қулайлиқни таъминлайди. Янги ҳудуднинг пойтахт билан транс-порт алоқаларини ривожланти-риш ҳам унинг кундалик ҳаёт-даги самарадорлигини белги-лайди.

Янги Тошкентда амалга оши-рилаётган ишлардан қўзланган асосий мақсад замонавий би-нолар барпо қилиш билангина чекланмасдан, одамлар яшаши, ишлаши, таълим олиши ва маз-мунли дам олиши учун яхлит муҳит яратишдир. Шу маъно-да, бу лойиҳа шаҳарсозлиқ, ин-вестиция, экологик барқарор-лик ва аҳоли турмуш сифати ўртасидаги мувозанатни таъ-минлаш нуктаи назаридан ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Гулнора МАЪРУПОВА,
Олий Мажлис Сенати аъзоси.

БУНЁДКОРЛИК САЛОҲИЯТИ МУЖАССАМ КЕНТ

Худудда 2 минг гектар яшил майдон ва 500 гектар истирохат болари, “яшил қурилиш стандартлари” асоси-да 150 млн. квадрат метр турар-жой майдонлари барпо қилиниши режалаштирилган аҳоли учун қўлай яшаш муҳитини яратиш, экологик мувозанатни сақлаш ҳамда шаҳарнинг замонавий қиёфасини шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга.

Эътибор берадиган бўлсак, ўтган давр мо-байнида Янги Тошкентда 2 млрд. долларлик қурилиш-бунёдорлик ишлари амалга оширилиб, замонавий тураржойлар, университетлар, кутубхона ва амфитеатр барпо этилди. Шунингдек, умумий қиймати 1 млрд. доллар бўлган 7 объектнинг ишга туширилиши ҳудудни ривож-лантириш йўлидаги муҳим натижалардан бири бўлди.

Хорижий ҳамкорлар билан биргаликда амалга оширилаётган лойиҳалар ҳам алоҳида эътиборга лойик. Жумладан, Туркиянинг “MIMSAN” компанияси иштирокида барпо этилган тригенерация станцияси 100 минг хонадонни марказлашган тарзда иситиш ва совитиш, шу билан бирга, электр энергияси ишлаб чиқариш им-конини беради. Бу каби замонавий технологиялар энергия рес-сурсларидан самарали фойдаланиш ҳамда аҳолига сифатли ком-мунал хизматлар кўрсатишда муҳим ўрин тутади.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Янги Тошкентда 18 км. автомобиль йўли барпо этилиб, 13 км. канализация ҳамда 4,5 км. ичимлик суви тармоқлари тортилди. Қирқоқ бўйлаб 10 км. узунликдаги “Соҳил боғи”да пиёдалар ва велосипед йўлаклари ташкил этил-ди. “Шарқ баҳори” тураржой мажмуасининг биринчи босқичида қарийб 7 мингта хонадон қурилди. Албатта, бундай инфратузил-ма объектлари аҳоли учун қулайлик яратиш, ҳаракатланиш имко-ниятларини кенгайтириш ва турмуш сифатини оширишга хизмат қилади.

Худудда амалга оширилаётган кенг қўламли бунёдорлик иш-лари юртимиз тараққиёти йўлидаги муҳим қадамдир. Зеро, бун-дай йирик лойиҳалар нафақат пойтахтимиз, балки бутун мамла-катимиз иқтисодий салоҳиятини юксалтириш, аҳоли бандлигини таъминлаш, янги иш ўринларини яратиш ва халқимиз турмуш фаровонлигини оширади.

Галия РАЙХАНОВА,
Тадбиркорлик, рақобатни ривожлантириш ва саноат масалалари қўмитаси аъзоси:

— Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Янги Тошкентга ташрифи, йирик лойиҳаларни амалга ошираётган инвесторлар ва тадбир-корлар билан очиқ мулоқоти, шунингдек, янги объектларнинг фойдаланишга топширилиши ҳамда навбатдаги лойиҳалар қурилишига старт берилиши ушбу ҳудуддаги бунёдорлик иш-ларининг қўлами ҳамда истиқболини аққол на-моён этди. Бу жараёнлар нафақат янги иш-лаб чиқариш қувватлари ва замонавий инфратузилмани яратиш, балки янги иш ўринлари ташкил этиш, тадбиркорлиқни ривож-лантириш ва аҳоли фаровонлигини оширишда ҳам муҳим аҳама-иятга эга.

Давлатимиз раҳбари учрашувда инвесторлар учун шарт-шар-роитларни яхшилашга оид муҳим вазифаларни белгилади. Жум-ладан, ер ажратишдан лойиҳани ишга туширишгача бўлган жара-ёни қайта қўриб чиқиш, инвестор қутиб ўтирмаслиги учун рухсат бериш тартибларини соддалаштириш зарурлиги таъкидланди. Янги шаҳар учун ҳамми 20 минг гектар ер ажратилган бўлса-да, тад-биркорларга атиги 94 гектар берилгани танқидий таъкирлади. Ҳар бир туман ва ҳудудга Янги Тошкентдан 100 гектардан ер ажратилиши, меҳмонхона ва туристик объектлар учун инфра-тузилма тўловлари 5 баробар, маданий ва кўнгилочар объектлар учун 10 баробар қамайтирилиши, жаҳоннинг етакчи меъморлари лойиҳалари учун эса лойиҳалаш, қурилиш ва қабул қилишнинг тезлаштирилган тартиби жорий этилиши белгиланди.

Халқаро амалиётдан маълумки, иш функцияларини шаҳар мар-казидан ташқарига қўчириш катта шаҳарлардаги зичлик ва тир-бандлиқни қамайтиришга, ҳудудлар ривожини мувозанатлашти-ришга хизмат қилишини кўрсатади. Қурилиш материаллари, ме-талл, электротехника ва бошқа саноат тармоқлари махсулотига бўладиган талаб маҳаллий корхоналар учун ҳам янги имконият-лар яратади.

Янги Тошкентда бошланган ҳар бир лойиҳа янги иш ўринлари, замонавий ишлаб чиқариш ва юртдошларимиз фаровонлигига хизмат қилишига ишонамиз.

«Халқ сўзи».

Ўзбекистон, Россия, Беларусь, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон, Озарбайжон ва Арманистон раҳбарлари ҳамда Эрон Президенти иштирокида Туркменистонда ташкил этилган МДХ саммити ҳар жиҳатдан самарадорлиги билан ёдда қоладиган бўлди.

Хамкорлик

Чунки тадбирда давлатлараро алоқаларни янги босқичга олиб чиқадиغان 15 та ҳужжат имзолан-ди. Қолаверса, ташриф давоми-да Ўзбекистон ва Туркменистон ўртасида Стратегик шериклик бўйича Олий кенгаш тузиш тўғри-сида шартнома тузилди.

Саммитда Президентимиз то-монидан МДХга аъзо давлатлар орасидаги алоқаларни кучайти-ришга оид қатор таклифлар ил-

гари сурилди. Жумладан, са-ноат коопе-ра-циясини кен-гайтириш ва ўзаро товар айирбошлаш йўлидаги суъ-ий тўсиқларни олиб ташлаш, хомашё ресурслар-и, ишлаб чиқариш қувватлари ҳамда кенг бозор салоҳиятини бирлаштирган ҳолда ишлаб чиқариш занжирлари ва қўшма

корхоналар барпо этиш зарурли-ги алоҳида қайд этилди.

Бундан ташқари, мамлакатим-миз етакчиси Марказий Осиёнинг Шарқ ва Гарб, Шимол ва Жа-нубини боғлашда геостратегик аҳамиятини инобатга олиб, тран-зит тизимига доир тартиб ва та-моийларни тубдан соддалашти-риш, хавфсиз ва мақбул логис-тика йўлақларини шакллантириш кераклигини таъкидлади. Соҳа-вий органлар салоҳиятини оши-риш, кучларни бишлаштириш ор-қали терроризм, экстремизм ва киберхитоятларга қарши ку-рашиш ҳамда МДХ маконида талабалар, олимлар ва мутахас-сисларнинг илмий ҳамкорлигини жонлантириш масалаларига ҳам ургу қаратилди.

Энг асосийси, бу жараён Ўзбе-кистоннинг миллий ва иқтисодий манфаатларини халқаро даража-да муваффақиятли илгари сурши учун кенг имкониятлар эшигини очади. Маълумот ўрнида айтиш жоизки, Ўзбекистоннинг Ҳамдўст-

Яна муҳим янгиликлардан бири — 2027 йил 1 январдан бошлаб МДХга раислик Ўзбекистонга ўтади. Ва Ҳамдўстликнинг навбат-даги расмий саммити келаси йили 8-9 октябрь кунлари Бухорода таш-кил этилади. Мазкур жиҳат мамла-катимизнинг халқаро майдондаги нуфузини ҳамда глобал диплома-тик марказ сифатидаги макомини таъкидлайди. Чунончи, раислик доирасида 100 дан ортиқ йирик иқтисодий, сиёсий ва гуманитар тадбирлар уюштирилади.

Энг асосийси, бу жараён Ўзбе-кистоннинг миллий ва иқтисодий манфаатларини халқаро даража-да муваффақиятли илгари сурши учун кенг имкониятлар эшигини очади. Маълумот ўрнида айтиш жоизки, Ўзбекистоннинг Ҳамдўст-

лика раислиги “МДХ — ишонч ва умумий тараққиёт макони” шио-ри остида амалга оширилади.

Демак, эндиликда МДХ ҳуду-дида иқт

МИНТАҚА РАВНАҚИДА ҲАМЖИҲАТЛИК

Туркманистоннинг “Аваз” миллий сайёҳлик зонасида бўлиб ўтган Марказий Осиё ва Озарбайжон давлат раҳбарларининг саккизинчи Маслаҳат учрашуви минтақавий бирдамлик ҳамда стратегик шериклик тарихида янги саҳифа очди. Саммитда Президентимиз Шавкат Мирзиёев нутқ сўзлаб, минтақани глобал иқтисодий фаоллик марказига айлантиришга қаратилган концептуал ва тизимли ташаббусларни илгари сурди.

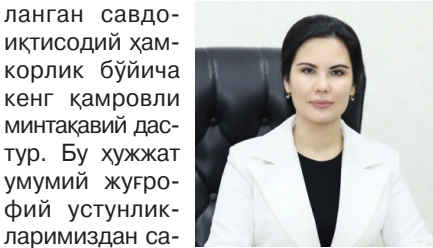
Муносабат

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида сўнгги йилларда Марказий Осиёдаги муносабатлар муҳити тубдан ўзгарганини алоҳида эътироф этди. Бугунги кунда минтақа етакчилари тез-тез учрашиб, энг мураккаб масалаларни ҳам очиқ муҳокама қилмоқда, биргаликда самарали ечимлар топиб, бир-бирларини халқаро майдонда фаол қўллаб-қувватламоқда. Бу изчил яқинлашувнинг ҳуқуқий ва тарихий асоси сифатида “XXI асрда Марказий Осиёни ривожлантириш мақсадида дўстлик, яхши кўшничилик ва ҳамкорлик тўғрисида”ги шартномани амалиётга татбиқ этиш жараёнлари яқинлангани тарихий воқеа бўлди. Бунинг натижасида Марказий Осиё халқаро майдонда ишончли субъект сифатида намоён бўлмоқда.

Президентимиз саммитда Маслаҳат учрашувлари фаолиятини тартибга соладиган норматив-ҳуқуқий базани янада такомиллаштириш ва тизимли изга солиш бўйича ишларни давом эттиришни тақлиф қилди. Иқтисодий ҳамкорликни сифат жиҳатдан мутлақо янги даражага кўтариш вақти келганини таъкидлади.

Мамлакатларимиз ўзаро савдо ва инвестициялар ҳақини кескин ошириш бўйича жиддий мақсадлар қўйишган. Эндиликда ушбу ўсишни аниқ қайси драйверлар ҳисобига таъминлашни белгилаб олиш зарур. Бу борада Ўзбекистон етакчиси томонидан иккита стратегик тақлиф илгари сурилди.

Биринчиси, 2035 йилгача мўлжалланган савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича кенг қамровли минтақавий дастур. Бу ҳужжат умумий жуғрофий устуңликларимиздан самарали фойдаланишга ёрдам берадиган амалий восита бўлиши керак.

Иккинчиси, давлатлар ўртасидаги оддий савдо-сотиқ босқичидан ўтиб, қўшимча қиймат занжирларини яратиш ва биргаликда тайёр, рақобатбардор якуний маҳсулот ишлаб чиқариш зарур. Президентимиз ушбу стратегик мақсадни “Олти иқтисодиёт — битта маҳсулот” формуласи орқали жуда аниқ ифодалаб, ушбу тизимли алоқаларни амалда ривожлантириш мақсадида 2027 йилда қадимий Хива шаҳрида Марказий Осиё ва Озарбайжон бизнес форумини ўтказишни тақлиф этди.

Минтақадаги қўшма инвестиция лойиҳаларини молиявий-техник жиҳатдан қўллаб-қувватлаш учун махсус молиявий платформа яратиш зарурлиги таъкидланди. Бу йирик саноат ва инфратузилма лойиҳаларини тўғридан-тўғри молиялаштириш имконини беради. Жуғрофий жойлашув Марказий Осиёга глобал савдонинг қуруқликдаги энг муҳим транзит йўналишига ва иқтисодий фаоллигининг йирик марказига айланиш имконини беради. Бу жараёнда транспорт коридорлари, темир йўл ва портлар инфратузилмасини мувофиқлаштирилган ҳолда ривожлантириш зарур.

Марказий Осиёда сув ресурсларидан бошқариш ягона марказдан бошқариш ва тезлаштириш учун махсус Инфратузилмавий ривожланиш бўйича кенгаш тузишни тақлиф қилди ҳамда унинг биринчи таъсис йиғилишини Ўзбекистонда ўтказишга тайёрлигини билдирди.

Аваз саммитида илгари сурилган ташаббуслар Марказий Осиё ва Озарбайжоннинг яқин ўн йилликдаги тараққиётини белгилаб берувчи пухта ишланган дастурдир. “Олти иқтисодиёт — битта маҳсулот” таъминли остида бирлашган минтақа нафақат ўз ички бозорини ҳимоя қилади, балки глобал иқтисодий тизимда мустақил ва қудратли кул сифатида ўз сўзини айта олади. Ўзбекистон тақлиф этаётган ушбу интеграцион модель барча иштирокчи давлатларнинг суверен тараққиёти ва халқларимиз фаровонлигига хизмат қилиши муқаррар.

Айни чоғда бу ташаббуслар минтақавий ҳамкорлиқни нафақат савдо-сотиқ, балки экологик хавфсизлик, юқори технологиялар ва келажақ меҳнат бозори каби муҳим соҳаларда янги сифат босқичига олиб чиқади. Президентимиз ўз нутқида бугунги кунда эришилган натижаларни мустақамлаш ҳамда ҳамкорлиқни яқин ўн йилликлар учун барқарор қилиш зарурлигини таъкидлади: “Формула оддий: тараққиёт ва хавфсизлик йўлида бирдамлик ва ишонч”.

Иклим ўзгариши ҳамда глобал исий шароитида Марказий Осиё ва Озарбайжон учун энергетика ҳамда сув ресурслари ҳаётий аҳамиятга эга. Давлатимиз раҳбари бу борада қатор чекитириб бўлмас ташаббусларни эълон қилди. Минтақада янги ишлаб чиқариш қувватларини қуриш, энергияни сақлашнинг замонавий тизимларини ривожлантириш ва янги энергетика йўлларини яратишни мувофиқлаштириш мақсадида махсус қўшма концепция тайёрлаш тақлиф этилди.

XXI аср иқтисодиёти юқори технологиялар ва рақамлаштиришга асосланган. Бу эса ноёб ер элементлари ва муҳим фойдали қазилмаларга талабни геометрик прогрессияда оширмоқда. Шу сабабли, муҳим минераллар бўйича минтақавий альянс тузилиши фойдадан холи эмас. Ўзбекистон томонидан илгари сурилган ушбу ташаббус доирасида ишларни фаоллаштириш тақлиф қилинди. Бу йўлдаги биринчи қадам сифатида Марказий Осиёнинг муҳим минераллар захираларининг ягона рақамли харитасини яратиш лозимлиги айтилди. Бу тақши инвесторлар учун шаффоф ва жозибадор тизимни тақдим этади.

Шунингдек, сунъий интеллект учун пойдевор бўлган умумий ҳисоблаш инфратузилмасини барпо қилиш минтақамиз давлатлари тараққиёти учун муҳим саналади. Замонавий технологиялар, сунъий интеллект ва “Катта маълумотлар” (Big Data) билан ишлаш учун минтақа давлатларининг техник имкониятларини бирлаштириш ва умумий ҳисоблаш инфратузилмасини яратишни бошлаш фикри билдирилди. Бу минтақа ёшларининг глобал рақамли иқтисодиётда рақобатбардорлигини таъминлайди. Зеро, иқтисодий интеграция ва саноат кооперациясини муваффақиятли амалга ошириш учун кучли кадрлар базаси керак.

Қолаверса, талаб юқори бўлган касблар ҳамда компетенцияларнинг минтақавий атласини яратиш тақлиф этилди. Ушбу янги платформа орқали бугунги кунда мутахассислар танқислиги сезилаётган ва яқин йилларда талаб ортиб борадиган йўналишлар бўйича мамлакатларнинг прогност маълумотлари бирлаштирилади. Бу олий таълим ва профессионал таълим муассасалари дастурларини реал иқтисодиёт талабларига мослаштириш имконини беради.

Президентимизнинг мазкур тарихий нутқи нафақат бугунги кун муаммоларини ҳал этишга, балки узоқ истиқбол — келажақ авлодлар тақдирига қаратилган фикрлар билан яқунланди: “Биз келгуси авлодларга қандай минтақа қолдиришимиз учун жавобгармиз. У тинч, хавфсиз, иқтисодий жиҳатдан кучли бўлиши ва одамларга муносиб яшаш, меҳнат қилиш, ўқиш ҳамда фарзандларни вояга етаклаш имкониятларини бериши керак”. Ўзбекистон етакчиси тақлиф этган ушбу тизимли ёндашувлар Марказий Осиё ва Озарбайжонни нафақат тинчлик ҳамда ҳамкорлик маконига, балки глобал миқёсда инновациялар, “яшил” тараққиёт ва юксак инсон капитали марказига айлантиради.

Феруза МАДРАҲИМОВА,
Абу Райҳон Беруний номидаги Ўрганч давлат университети ректори,
педагогика фанлари доктори, профессор.

Марказий Осиёда сув ресурсларидан оқилона ва тежамкор фойдаланиш бўйича “Амалий чора-тадбирлар ўн йиллиги” ташаббусини тўлиқ ҳамда тизимли амалга ошириш муҳимлиги ҳам айтилди. Бундан ташқари, Оролни қутқариш халқаро жамғармаси фаолиятини ислоҳ қилиш устувор вазифалардан бири экани таъкидланди. Ўзбекистон жамғармага раислик давридан унинг ишини янада самарали ташкил этиш, янги экологик лойиҳаларни ишга тушириш ва қўшимча молиявий маблағларни фаол жалб қилиш учун максимал даражада фойдаланиш ниятида. Ўзбекистон етакчиси сув ресурсларидан фойдаланиш масалалари бўйича Афғонистон билан мулоқотга алоҳида эътибор қаратиш тарафдори. Бу мулоқот доимий ва аниқ мазмунга эга бўлиши ҳамда минтақадаги барча мамлакатларнинг манфаатларини мажбурий тарзда ҳисобга олиши шарт.

XXI аср иқтисодиёти юқори технологиялар ва рақамлаштиришга асосланган. Бу эса ноёб ер элементлари ва муҳим фойдали қазилмаларга талабни геометрик прогрессияда оширмоқда. Шу сабабли, муҳим минераллар бўйича минтақавий альянс тузилиши фойдадан холи эмас. Ўзбекистон томонидан илгари сурилган ушбу ташаббус доирасида ишларни фаоллаштириш тақлиф қилинди. Бу йўлдаги биринчи қадам сифатида Марказий Осиёнинг муҳим минераллар захираларининг ягона рақамли харитасини яратиш лозимлиги айтилди. Бу тақши инвесторлар учун шаффоф ва жозибадор тизимни тақдим этади.

Шунингдек, сунъий интеллект учун пойдевор бўлган умумий ҳисоблаш инфратузилмасини барпо қилиш минтақамиз давлатлари тараққиёти учун муҳим саналади. Замонавий технологиялар, сунъий интеллект ва “Катта маълумотлар” (Big Data) билан ишлаш учун минтақа давлатларининг техник имкониятларини бирлаштириш ва умумий ҳисоблаш инфратузилмасини яратишни бошлаш фикри билдирилди. Бу минтақа ёшларининг глобал рақамли иқтисодиётда рақобатбардорлигини таъминлайди. Зеро, иқтисодий интеграция ва саноат кооперациясини муваффақиятли амалга ошириш учун кучли кадрлар базаси керак.

Қолаверса, талаб юқори бўлган касблар ҳамда компетенцияларнинг минтақавий атласини яратиш тақлиф этилди. Ушбу янги платформа орқали бугунги кунда мутахассислар танқислиги сезилаётган ва яқин йилларда талаб ортиб борадиган йўналишлар бўйича мамлакатларнинг прогност маълумотлари бирлаштирилади. Бу олий таълим ва профессионал таълим муассасалари дастурларини реал иқтисодиёт талабларига мослаштириш имконини беради.

Феруза МАДРАҲИМОВА,
Абу Райҳон Беруний номидаги Ўрганч давлат университети ректори,
педагогика фанлари доктори, профессор.

Эътироф ЎЗБЕК ДАСТУРЧИСИ – ХАЛҚАРО ТАНЛОВ ҒОЛИБИ

Шу йилнинг 5 — 7 октябрь кунлари Индонезиянинг Жакарта шаҳрида нуфузли “ASOCIO Digital & AI Awards 2026” тадбирлари бўлиб ўтди.

Унда Осиё-Океания минтақасининг рақамли технологиялар ва сунъий интеллект соҳасидаги етакчи мутахассислари иштирок этди.

Қувонарлиси шундаки, мазкур анжуманда фарғоналик дастурчи Муҳаммадқодир Абдувоитов томонидан яратилган “Braille Recognition” стартапи юксак эътирофга сазовор бўлди.

“Braille Recognition” — смартфон камераси орқали Брайль ёзувини таниб, уни оддий матнга айлантирувчи мобилъ илова. Лойиҳа кўзи ожиз инсонлар, уларнинг яқинлари ҳамда таълим соҳаси вакиллари учун қулай имконият яратди.

Мазкур лойиҳа Осиё-Океания компьютер саноати ташкилот (ASOCIO) томонидан таъсис этилган “AI for Public Good” — “Жамият манфаати учун сунъий интеллект” номинацияси ғолиби деб топилди.

«Халқ сўзи».

ПАРИЖДА ЯНГРАГАН УЧИНЧИ РЕНЕССАНС САДОСИ

Ўзбекистоннинг буюк цивилизация мероси ЮНЕСКО минбаридан жаҳонга намойиш этилди. Икки кунлик халқаро анжуманлар эса Шарқ ва Ғарб ўртасидаги кўп асрлик илмий-маданий мулоқотнинг янги саҳифасини очди.

Буюк цивилизациялар меросини асраб-авайлаш, уни илмий асосда ўрганиш ва жаҳон ҳамжамиятига етказиш Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев илгари сураётган маънавий-маърифий ислохотларнинг муҳим йўналишларидан. Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан бунёд этилган Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси марказини ЮНЕСКО, БМТ тизимидаги бошқа нуфузли халқаро майдонларда, дунёнинг етакчи давлатлари илмий ва маданий марказларида кенг тақдим этиш ҳам ана шу эзгу мақсадларга хизмат қилади.

Франция пойтахти Парижда 7-8 октябрь кунлари ўтказилган йирик халқаро тадбирлар Ўзбекистоннинг бой тарихий, илмий ва маънавий меросига бағишланган муҳим мулоқот майдонига айланди.

Таассурот

Мовароуннахрдан Сена соҳилларигача

Париж сайёрамизнинг энг йирик дипломатия ва маданият марказларидан бири сифатида алоҳида даврга эга. Шу боис Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази тақдиротининг айнан Париж шаҳрида ўтказилиши чуқур рамзий маънога эга. Зеро, бу сафар минг йиллар давомида Шарқ илмий тафаккурини юксалтирган буюк алломалар мероси Ғарбнинг йирик маърифат минбарларидан бирида яна бир бор янгради.

Икки кунлик тадбирларда Франциянинг таниқли олимлари, етакчи илмий муассасалар вакиллари, университетлар профессор-ўқитувчилари, талабалар, музей ва кутубхона мутахассислари, дипломатик корпус ҳамда халқаро таққилотлар раҳбарлари фаол иштирок этди.

ЮНЕСКО бош қароргоҳида “Ислом цивилизацияси: Мовароуннахрнинг буюк маънавий ва илмий мероси ҳамда маърифат уфқлари” мавзюида халқаро анжуман ва Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси марказининг махсус тақдироти бўлиб ўтди.

Нуфузли анжуманда марказ директори, Ўзбекистон маданий меросини ўрганиш, сақлаш ва оммалаштириш бўйича Бутунжаҳон жамияти бошқаруви раиси Фирдавс Абдуҳолиқов бошчилигидаги делегация қатнашди.

Ўзбекистон ҳудудида шаклланган буюк илмий мактаблар, мусулмон Шарқининг жаҳон тамаддунига қўшган ҳиссаси ҳамда юртимизда бу бебаҳо меросни тақдиқ этиш борасида амалга оширилаётган ишлар анжуман иштирокчиларининг диққат марказидан жой олди.

Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази ҳақида тақдим этилган маълумотлар, намойиш қилинган фильмлар, видеороликлар қатнашчиларда алоҳида қизиқиш уйғотди. Марказ музей экспозициялари, бой қўлёзмалар ва китоблар ҳазинаси, илмий тадқиқотлар, халқаро ҳамкорлик лойиҳалари, рақамли технологиялар ва маърифий ташаббусларни бирлаштирган илмий-маданий мажмуа сифатида шакллантирилган.

Илмий-маданий мерос — цивилизациялар ўртасидаги кўприк

Париж анжуманида билдирилган мулоҳазалар Ўзбекистонда кечаётган маърифий жараёнларга халқаро ҳамжамиятнинг қизиқиши мун

тазам ортиб бораётганидан дарак берди. Хусусан, ICESCO бош директори Салим ал-Малик ўз маърузасида ислом тамаддуни тинчлик, биродарлик, маданият ва илм-фан цивилизацияси эканини алоҳида таъкидлади.

— Маданий мерос халқлар, авлодлар ва цивилизациялар ўртасида кўприк вазифасини бажаради. Илм-фан ҳамда таълимга таянган ҳамкорлик эса турли маданият ва жамиятлар ўртасида ўзаро англашувни мустаҳкамлайди. Бу борада Ўзбекистон раҳбари муҳтарам Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан амалга оширилган ишлар диққатга сазовор, — деди у.

IRCICA бош директори, профессор Маҳмуд Эрол Қилич эса “Маънавий мерос, тафаккур уйғониши ва замонавий тараққиёт” номили маърузасида тарихий тажриба ва маънавий қад-

риятларга бугунги дунё эҳтиёжлари нуктаи назаридан ёндашиш муҳимлигини қайд этди.

Италиянинг Милан Тадеининг университети профессори Марио Тадеининг Хоразий, Ибн Сино, Беруний сингари буюк алломаларнинг Европа уйғониш даври, айниқса, Леонардо да Винчи кашфиётларига катта туртки бергани ҳақидаги маърузаси ҳам йиғилганларда катта қизиқиш уйғотди.

Париждаги тақдимот Ўзбекистоннинг тарихий меросини намойиш этиш билан бирга, жаҳон илм-фани тараққиётида мамлакатимиз тутган муҳим ўрнини қайта англашга чорлаган халқаро воқеага айланди.

Олти асрлик тарихга эга дипломатик мулоқот

Париждаги тадбирларнинг иккинчи куни — 8 октябрда Ўзбекистон Республикасининг Франциядаги элчихонасида соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 690 йиллигига бағиш-

ланган халқаро илмий анжуман бўлиб ўтди.

Тарих саҳифаларига назар ташласак, Амир Темурнинг Европа давлатлари билан алоқалари орасида Франция алоҳида ўрин тутганига ғувоҳ бўламиз. Соҳибқирон билан Франция қироли Карл VI ўртасида дипломатик ёзишмалар олиб борилгани маълум. Бу мактублар бир-биридан минглаб қақирим узоқда жойлашган икки сиёсий куч ўртасидаги муносабатлардан дарак берувчи тарихий ҳужжатлардир. Улар Ўрта асрлардаёқ Шарқ ва Ғарб ўртасида фаол дипломатик алоқалар мавжуд бўлганини кўрсатади.

Францияда Амир Темур ва теурийлар тарихини ўрганишнинг ўзига хос илмий анъаналари шаклланган. Анжуманда бу йўналишда узоқ йиллардан буюн изланиш олиб бораётган таниқли француз олимлари иштирок этди.

Жумладан, Теурийлар санъати ва тарихи ассоциацияси президенти Фредерик Бопуэ-Брессан Амир Темурнинг санъат ва маданият ҳомиёси сифатидаги фаолияти ҳақида маъруза қилди. Унинг бу борадаги кўп йиллик меҳнати алоҳида эътиборга молик. Ўтган асрнинг 80-йилларидан буюн теурийлар меросини тарғиб этишга ҳисса қўшиб келаётган тадқиқотчи “Теурийлар” журнали орқали ҳам Франция илмий жамоатчилигида ушбу мавзуга қизиқиш уйғонишига ҳисса қўшган. Анжуманда Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази томонидан мазкур нашрнинг ўттиз йил

давомида чоп қилинган сонларини жамлаб, алоҳида тўплам шаклида нашр этиш режаси маълум қилинди.

Шунингдек, Париждаги Шарқ тиллари ва цивилизациялари миллий институти — “INALCO” профессори Катрин Пужоль испан элчиси Руи Гонсалес де Клавихонинг машҳур сафарнома-си юзасидан чиқиш қилди. Маълумки, Клавихо XV аср бошларида Самарқандга келиб, Амир Темур саройидаги ҳаёт, қабул маросимлари, шаҳарнинг қиёфаси ва одамларнинг урф-одатлари ҳақида қимматли маълумотлар қолдирган. Бугун бу сафарнома тарихчилар учун ўша давр ҳаётини тасаввур қилиш имконини берувчи муҳим манбалардан бири саналади.

Шу тариха бир анжуманда Амир Темур шахсиятига турли илмий мактаблар нигоҳидан ёндашилди: тарихчи учун у — давлат арбоби, шарқшунос учун — тарихий манбалар марказидаги шахс, санъатшунос учун — маданият ҳомиёси, дипломатия тадқиқотчиси учун эса Шарқ ва Ғарб алоқалари тарихидаги муҳим

сиймо. Мулоқотнинг ана шу кўп қирраллиги уни янада мазмунли қилди.

Илмий анжуман доирасида “Теурийларнинг буюк мероси: Марказий Осиё санъати, илм-фани ва маданияти” номили кўргазма ҳам ташкил этилди. Кўргазмада теурийлар даврининг меъморий ва бадиий ютуқлари, китобат санъати, илм-фан ва маърифат анъаналарига оид материаллар намойиш қилинди. Шунингдек, Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази, Имом Бухорий, Имом Термизий ва Имом Мотуридий халқаро илмий-тадқиқот марказлари томонидан тайёрланган илмий ҳамда илмий-оммабоп нашрлар хорижлик меҳмонларга тақдим этилди.

Ўзбек алломалари яратган илмий мактаблар ва асарлар ҳақидаги китобларга қизиқиш миллий меросимизнинг халқаро илмий муҳида ўрганилиши учун кенг имкониятлар мавжудлигини кўрсатди. Учрашувнинг яна бир ўзига хос жиҳати — илмий мунозаралар анъанавий ўзбек дастурхони атрофида давом этди. Самимий суҳбатлар расмий анжуманларда бошланган мулоқотларга янада илиқлик бағишлади.

Буюк аждодларнинг бебаҳо излари

Париж сафари доирасидаги яна бир муҳим учрашув Франция Миллий кутубхонасида бўлиб ўтди. Бу маърифат масканининг тарихи бир неча асрларга бориб тақалади. Унинг Шарқ қўлёзмалари тўплами эса XVII асрдан бошлаб мунтазам бойитилган. Хусусан, Людовик XIV даврида араб, форс, туркий ва бошқа тиллардаги асарларни тўплашга катта эътибор берилган.

Бу ҳазинада ўзбек халқи тарихи ва адабиётига оид бебаҳо манбалар ҳам сақланади. Алишер Навоий, Заҳриддин Муҳаммад Бобур, Ҳайдар Хоразмий сингари буюк шоир ва мутафаккирлар асарларининг қўлёзма нусхалари ана шулар жумласида. Учрашувда эски ўзбек тилидаги 150 дан ортиқ қўлёзмалар ҳақида маълумот берилди.

Кутубхонадаги мулоқот чоғида Шарқ қўлёзмалари бўйича мутахассис, бўлим раҳбари Лоран Эрише делегация аъзоларига нодир фондлар ҳақида маълумот берди. У Ўзбекистонга ташрифи давомида мамлакатимизда ма-

даний меросни сақлаш, ўрганиш ва оммалаштириш борасида олиб борилаётган ишлар билан танишганини билдириб, мазкур йўналишдаги ўзгаришларни ихобий баҳолади.

Ўзбекистон делегацияси аъзолари жаҳоннинг энг машҳур музейларидан бири — Луврда ҳам бўлиб, бу ерда сақланаётган тарихий ва бадиий экспонатлар билан яқиндан танишди. Қадимги Миср, Юнонистон, Рим, Шарқ мамлакатлари тарихи ва санъатидан ҳикоя қилувчи бу осоротиқалар тарихни алоҳида давлатлар доирасида эмас, бутун инсониятнинг умумий тараққиёти сифатида англашга ундайди.

Ташриф давомида Париждаги нуфузли диний-маърифий ва маданий муассасалардан бири — Париж Ислом институтида ҳам мулоқот ўтказилди. Бир асрлик тарихга эга ушбу мажмуа 1926 йилда очилган бўлиб, Франция мусулмонлари ҳаётида муҳим ўрин тутди. Муассаса раҳбари Шамсиддин Ҳофиз билан бўлиб ўтган учрашувда Ўзбекистоннинг ислом цивилизацияси тарихида тутган беқиёс ўрни, буюк алломалар мероси ҳамда диний-маърифий соҳада амалга оширилаётган ислохотлар ҳақида фикр алмашилди.

— Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси марказини барпо этиш, уни ЮНЕСКО, БМТ сингари нуфузли халқаро таққилотлар минбарларида, дунёнинг етакчи давлатларида кенг тарғиб қилиш гоёси бевосита Президентимиз Шавкат Мирзиёевга тегишли, — деди Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази директори Фирдавс Абдуҳолиқов ушбу сафар якунларига тўхталиб. — Бугун биз бу ташаббуснинг амалий самараларини кўрмоқдамиз. Бундай тақдиротлар орқали жаҳон ҳамжамияти Ўзбекистоннинг бетакор маънавий салоҳияти, шонли ўтмиши, бой маданий мероси, буюк алломаларимизнинг жаҳон тамаддунига қўшган беқиёс ҳиссасидан яна бир бор воқиф бўлмоқда. Энг муҳими, биз дунёга фақат буюк тарихимизни эмас, балки ана шу меросга муносиб бўлишга интилаётган, илм-фан, маърифат ва халқаро ҳамкорликка очиқ Янги Ўзбекистонни ҳам намоён этмоқдамиз.

Рустам ЖАББОРОВ,
Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази илмий котиби,
Заҳидида МУНАВВАРОВ,
Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази бош илмий ходими.

Мамлакатимизда умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари куз-қиш мавсумига тайёрлаш ишлари учун 150 млрд. сўм йўналтирилиб, минглаб мутахассис ва махсус техникалар сафарбар этилмоқда.

Сўнгги йилларда юртимизда ҳудудларни ривожлантириш масаласи давлат сиёсатининг марказий мавзуларига айланди. Илгари асосий эътибор макроиқтисодий кўрсаткичларга қаратилган бўлса, бугун ҳар бир вилоят, ҳар бир туман ва ҳатто ҳар бир маҳалланинг иқтисодий имкониятларини аниқлаш ва уларни ишга солишга устувор вазифа сифатида қаралмоқда.

Таҳлил

Бу бежиз эмас. Чунки иқтисодиётнинг умумий ўсиши, аввало, ҳудудлардаги иқтисодий фаоллик қандай ташкил этилганига боғлиқ. Агар янги қиймат яратилмаса, инвестициялар самарали ишламаса, аҳоли бандлиги таъминланмаса ёки маҳаллий ресурслардан оқилона фойдаланилмаса, миллий иқтисодиётнинг юқори ўсиш суръатларини узоқ муддат сақлаб қолиш қийин.

Шу нуктаи назардан, Наманган вилоятида амалга оширилаётган ишлар ҳудудий иқтисодиётни бошқаришнинг янги моделини шакллантиришга қаратилган тажриба сифатида ҳам аҳамият касб этади. Президентимизнинг ушбу вилоятга таъбиричи давомида ўтказилган йиғилишлар ҳамда қурилиш материаллари саноатини ривожлантиришга бағишланган видеолектор йиғилишида ҳар бир ҳудудга илмий салоҳиятга эга “ақл марказлари”ни бириктириш бўйича мутлақо янги ёндашув илгари сурилди.

Давлатимиз раҳбари мазкур тизим айнан Наманганда синовдан ўтказилиб, кейинчалик мамлакатнинг бошқа ҳудудлари учун ҳам намуна бўладиган Наманган тажрибаси сифатида шаклланишини алоҳида таъкидлаган эди. Бу эса ҳудудларни ривожлантиришда илм-фан, таҳлил ва инновацион ёндашувларнинг аҳамияти янада ортиб бораётганини англатади.

Юксак ишонч ва зиммадаги бурч

Таъкидлаш жоизки, Президентимиз томонидан Банк-молия академиясига мамлакатимиз ҳудудларининг иқтисодий салоҳиятини чуқур таҳлил қилиш ва амалий тақлифлар ишлаб чикувчи “ақл маркази” сифатида алоҳида вазифалар юклатилган.

Ана шу юксак ишонч ҳамда масъулиятдан келиб чиқиб, академия олимлари ҳамда мутахассислари Наманган вилоятини янада ривожлантириш, ишга солинмаган иқтисодий имкониятларни аниқлаш, уларни халқаро олимлар ва экспертлар билан биргаликда ўрганиш, муқобил энергия манбаларини кенг жорий этиш, шунингдек, мавжуд муаммоларга замонавий илмий ечимлар ишлаб чиқиш бўйича тизимли фаолият олиб бормоқда.

Бу ёндашув ҳудудларни илмий асосланган таҳлиллар ва инновацион ғоялар асосида барқарор ривожлантиришнинг муҳим омили бўлиб хизмат қилаётир.

Яқинда ушбу вазифаларнинг амалий ижросини таъминлаш максатидида халқ депутатлари Наманган вилояти Кенгагининг сессиясида Президентимиз таъбиричи давомида белгиланган топшириқларнинг ижроси, мақсадли кўрсаткичларга илм-фан, инновациялар ҳамда илмий асосланган ёндашувлар орқали эришиш, ҳудудлар билан ишлашга мутлақо янги тизимни жорий этиш масалалари муҳокама қилинди. Сессия қарорига мувофиқ, Наманган вилоятига доимий ҳамкорлик асосида мамлакатнинг “ақл маркази” сифатида Ўзбекистон Республикаси Банк-молия академияси масъул қилинди. Мазкур ёндашувнинг аҳамияти шундаки, уни келгусида бутун мамлакат учун намуна бўладиган Наманган тажрибаси сифатида келтириш мумкин.

Сессия давомида шаҳар ва туман ҳокимлари Банк-молия академияси ҳамда “ақл марказлари” билан ҳамкорликда тайёрланган қўшимча заҳира ва имкониятларни ишга солишга қаратилган “йўл хариталари” юзасидан ҳисобот берди. Муҳокамада ҳар бир йўналиш, ҳар бир лойиҳа ҳамда ҳудуд кесимида мавжуд муаммолар таҳлил қилиниб, уларнинг амалий ечимлари юзасидан масъуллар, олимлар ва депутатларнинг тақлифлари эшитилди. Яқинда мазкур масала бўйича тегишли қарор қабул қилиниб, белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш механизми тасдиқланди.

Бир қарашда академия мутасаддилари томонидан олиб борилаётган ишлар, вилоятни ривожлантириш истиқболлари навбатдаги таҳлилий ҳисоботдек кўриниши мумкин. Аммо масаланинг моҳияти анча чуқур. Асосий савол шундаки, Наманганда қайд этилаётган иқтисодий ўсиш қанчалик барқарор? Бугунги рақамлар эртанги иқтисодий тараққиёт учун муқтаҳам замин яратадими? Ёки айрим кўрсаткичлар хали ҳам ҳал этилмаган тизимли муаммоларни яшириб турибди?

Бу саволларга жавоб топиш учун рақамларга мурожаат қилиш kifoya. Эътибор беринг,

2026 йилнинг биринчи ярмида Наманган вилоятининг ялпи ҳудудий маҳсулоти 45,5 трлн. сўмга етди. Ўсиш суръати 108,3 фоизни ташкил қилди. Бу рақам оддий статистик кўрсаткичдек кўринади. Аммо унинг ортида бутун бир иқтисодий тизим ҳаракати турибди. Саноат ишлаб чиқариши 108,7 фоиз, хизматлар соҳаси 115,9 фоиз, қурилиш ишлари 113,4 фоизга ўсган. Аҳоли жон бошига ялпи ҳудудий маҳсулот 14,2 млн. сўмга етган. Шу маънода, мазкур рақамлар вилоят иқтисодиётининг ҳақиқий ҳолатини акс эттирувчи муҳим индикаторлардир.

Бу рақамлар нима дегани? Аввало, иқтисодиётнинг деярли барча асосий тармоқларида фаоллик сақланиб қолмоқда. Иккинчидан, вилоят иқтисодиёти фақат битта соҳага таянмаётгани кўринади. Бу муҳим. Чунки дунё тажрибаси шуни кўрсатадики, иқтисодий ўсиш бир ёки икки тармоқ ҳисобига таъминланса, ташки шоклар, бозор конъюнктураси ўзгариши ёки глобал инқирозлар таъсирида иқтисодиёт осон издан чиқиши мумкин. Наманганда эса саноат, хизматлар, қурилиш ва қишлоқ ҳўжалиги бир вақтинч ўзида ҳаракатланмоқда.

Бироқ рақамларга танқидий назар билан қарасак, бошқа манзара ҳам кўринади. Масалан, ялпи ҳудудий маҳсулот бўйича белгиланган прогноз 109 фоиз бўлган. Амалда эса 108,3 фоиз таъминланган. Бир қарашда, 0,7 фоизлик фарқ катта эмасдек туюлиши мумкин. Аммо иқтисодиётда ҳар бир ўндан бир фоиз ортида минглаб янги иш ўринлари, юзлаб миллиард сўмлик қўшимча қиймат, солиқ тушумлари ва аҳоли даромадларининг ўсиш имкониятлари мўжасам. Шу боис иқтисодий ривожланиш самарадорлиги фақат юқори суръатлар билан эмас, балки белгиланган мақсадли кўрсаткичларни тўлиқ таъминлаш, ресурслардан унумли фойдаланиш ва қўшимча иқтисодий ўсиш манбаларини ишга солиш даражаси билан ҳам баҳоланиши. Шу нуктаи назардан қараганда, Наманган вилояти мутасаддилари олдидаги асосий вазифа ўсиш суръатларини сақлаш эмас, балки уларнинг сифатини оширишдан иборат.

189 та чора-тадбирдан иборат «Йўл харитаси»

Вилоят бўйича саноат, қишлоқ ҳўжалиги, хизмат кўрсатиш, туризм ва ижтимоий соҳаларни қамраб олган 189 та аниқ чора-тадбирдан иборат “Йўл харитаси” ишлаб чиқилгани бежиз эмас.

Банк-молия академияси олимлари ҳудудий ривожланишнинг янги босқичида асосий эътибор алоҳида қорхоналар ёки алоҳида инвестиция лойиҳаларига эмас, қиймат занжирларини

шакллантиришга қаратилиши лозим деган фикрда. Чунки маҳсулот яратишнинг ҳар бир босқичи — хомашё тайёрлашдан тортиб, қайта ишлаш ва сотишгача бўлган жараёнлар бир-бири билан боғланмаса, иқтисодиётнинг ҳақиқий самарадорлигига эришилмайди. Қолаверса, ҳар бир ҳудуднинг иқтисодий имкониятлари, инвестициявий салоҳияти, тадбиркорлик муҳити, аҳоли бандлиги, хизматлар соҳаси ҳамда экспорт имкониятларини чуқур таҳлил қилиш ёшлар тадбиркорлигини ривожлантиришнинг аниқ “ўсиш нукталари”ни белгилаш имконини беради. Бу ҳудудларнинг ички резервларини сафарбар этиш, янги бизнес ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва аҳоли даромадларини оширишга хизмат қилади.

Ҳудудни ўрганиш жараёнида, аввало, туман ва шаҳарлар кесимидаги ижтимоий-иқтисодий кўрсаткичлар атрофида таҳлил қилинади. Шу билан бирга, саноат зоналарининг самарадорлиги, инвестиция дастурлари ижроси, бюджет маблағларидан фойдаланиш ҳолати, халқаро молиявий ташкилотлар иштирокида амалга оширилаётган лойиҳалар, экспорт салоҳияти ҳамда тадбиркорлик муҳитининг бугунги ҳолати комплекс равишда илмий асосда ўрганилиб, олимларимиз томонидан ривожлантириш бўйича аниқ тақлифлар берилмоқда.

Эътиборли жиҳати шундаки, ўрганишлар кабинет шартотида эмас, балки бевосита Наманганнинг туман ва маҳаллаларига чиққан ҳолда амалга ошириляпти. Туман ҳамда шаҳар ҳокимлари, уларнинг ўринбосарлари, ҳудудий давлат ташкилотлари раҳбарлари, “маҳалла еттичилиги” вакиллари иштирокида гуруҳлар ташкил этилиб, мавжуд муаммолар ҳамда истиқболли ташаббуслар муҳокама қилинмоқда. Бу эса қабул қилинаётган қарорларнинг ҳаётийлиги ва амалий аҳамиятини янада оширади.

Ўрганишлар нималардан дарак?

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, Наманган қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини етиштириш бўйича катта салоҳиятга эга. Бироқ маҳсулотнинг қанча қисми маҳаллий ҳудуднинг ўзида қайта ишланмоқда? Қанчаси қўшимча қиймат яратиш босқичига ўтмоқда? Қанча қисми тайёр маҳсулот сифатида экспорт қилинмоқда? Бу саволларга жавоб иқтисодий ўсишнинг ҳақиқий манбасини кўрсатади.

Шу нуктаи назардан, Норин тумани учун тақлиф этилган сутни чуқур қайта ишлаш инвестиция лойиҳаси ҳудудий иқтисодиётда юқори қўшилган қиймат занжирини шакллантиришга хизмат қиладиган истиқболли ташаббус сифа-

тида алоҳида аҳамият касб этади. Лойиҳага мувофиқ, маҳаллий аҳоли ва фермер ҳўжалиқларидан ҳар йили 3 минг тонна сўт харид қилиниб, уни замонавий технологиялар асосида қайта ишлаб, пишлоқ, қатиқ, қаймоқ, сариеғ ҳамда бошқа тайёр озиқ-овқат маҳсулотларига айлантириш режалаштирилган. Бу эса қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини саноат кооперациясига жалб этиш, қайта ишлаш саноатини кенгайтириш ва ҳудуднинг экспортбоп ҳамда рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариш салоҳиятини оширади.

Лойиҳанинг иқтисодий самарадорлиги ҳам унинг истиқболли яққол намоён этади. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 8 млрд. сўмлик капитал қўйилмалар эвазига йиллик 45 млрд. сўмлик товар айланмаси шаклланади, 12 млрд. сўм соф фойда олиниши таъминланади. Бу инвестицияларнинг юқори қайтимини, лойиҳанинг молиявий барқарорлигини ҳамда рентабеллик даражасининг юқорилигини англатади. Шу билан бирга, 60 та янги доимий иш ўрни яратилиши аҳоли бандлигини таъминлаш, хонадонлар даромадларини ошириш ва ҳудудда ижтимоий-иқтисодий барқарорлиқни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Бу ерда гап фақатгина сутни хомашё сифатида сотиш ҳақида эмас. Масалан, чорвадор 1 литр сутни қайта ишланмаган маҳсулот сифатида сотса, унинг иқтисодий даромади маълум бир чекланган қиймат билан ифодаланади. Бироқ айнан шу сут ҳудуднинг ўзида қайта ишланиб, қадокчилик, брендинг асосида тайёр маҳсулот сифатида ички ва ташқи бозорларга чиқарилса, унинг бозор қиймати бир неча баравар ортиб, маҳсулотнинг қўшилган қиймати сезиларли даражада ўсади. Натижада хомашё ишлаб чиқарувчи, қайта ишловчи қорхона, логистика тармоғи, савдо инфра-тузилмаси ва хизмат кўрсатиш соҳалари ўртасида мустаҳкам иқтисодий кооперация шаклланади.

Хулоса ўрнида айтсак, Наманган вилояти мисолида бир ҳақиқат ўз исботини топмоқда: таҳлил, манзилли “Йўл харитаси”, илмий ёндашув ҳамда ҳаётий лойиҳалар бирлашганда иқтисодий ўсиш қорғоздаги кўрсаткичдан одамлар ҳаётидаги ўзгаришга айланади. Саноат, қишлоқ ҳўжалиги, хизматлар, инвестиция ва бандлик бўйича қайд этилган натижалар шунинг ёрқин далилидир. Агар таҳлил қарорига, қарор эса амалий натижага айланса, Наманган нафақат иқтисодий ўсиш суръатлари, балки ҳаёт сифати бўйича ҳам мамлакатнинг етакчи ҳудудларидан бирига айланиши, шубҳасиз.

Элмурод ҲОШИМОВ,
Банк-молия академияси ректори.

ЎЗБЕКИСТОН – ҲЕЧ КИМ ЭЪТИБОРДАН ЧЕТДА ҚОЛМАЙДИГАН ДИЁР

Бугун Ўзбекистон ўз тарихий тараққиётининг мутлақо янги, шиддатли ва инсонпарвар босқичини босиб ўтмоқда. Амалга оширилаётган кенг кўламли, чуқур ҳамда тизимли ислохотлар марказида давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган ва бугун ҳаётимизнинг бош қондасига айланган “Инсон қадри учун” деган олийжаноб тамойил муҳассам.

Ижтимоий ҳимоя

Мамлакатимизда бошланган янги давр ислохотларининг тарихий ютуқларидан бири — янги таҳрирдаги Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг умумхалқ референдуми асосида қабул қилиниши бўлди. Бош қомусимизда илк бор Ўзбекистон ижтимоий давлат эканлиги қатъий белгилаб қўйилди. Мустақамланган ижтимоий давлат тамойилларини асосида ҳар бир фуқароннинг муносиб ҳаёт кеचирishi, уй-жойга эга бўлиши, маҳаллаи тиббий ёрдам ва сифатли таълимдан мутлақо эркин фойдаланиши конституциявий кафолатга айланди.

Ижтимоий ҳимоя бўйича ислохотлар ижросини таъминлаш мақсадида мутлақо янги тузилма — Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги ташкил этилди. Мазкур тузилма соҳадаги энг катта институционал қадам ҳамда инклубий янгиланиш бўлди. Агентликнинг фаолият бошлаши соҳада туз бўрилиш ясаб, тарқоқ ҳолдаги барча хизмат ва функцияларни, маблаг ҳамда методологияни ягона марказга жамлади. Шаҳар ҳамда туманлардаги “Инсон” ижтимоий хизматлар марказлари оғир вазиятга тушиб қолган фуқароларга маҳалла даражасида комплекс ижтимоий, психологик ва юридик кўмак бераётир. Тизимга янги кириб келган профессионал “ижтимоий ҳодимлар” ҳар бир оиланинг аҳволини хонадонларга кирган ҳолда индивидуал ўрганиб, манзилли иш олиб борапти.

Кўчли ижтимоий ҳимоя, бу шунчаки нафақа ёки моддий ёрдам бериш эмас. Бу — инсоннинг муаммосини чуқур ўрганиш, унинг сабабларини аниқлаш, зарур хизматларни бир жойга жамлаш, фуқарога ўз ҳаётини ахшиллаш учун имконият яратиш, дегани. Ўзбекистоннинг ижтимоий қўллаб-қувватлаш модели фақат нафақа бериш билан чекланиб қолмайди. Бу борада дунё тажрибасида мутлақо ноёб бўлган янги тизим — “темир дафтар”, “аёллар дафтари” ва “ёшлар дафтари”

механизмлари яратилди. Мазкур манзилли дастурлар доирасида алоҳида таълим эътиёжлари бўлган болаларни қўллаб-қувватлаш, муайян яшаш жўйига эга бўлмаган ҳамда одам савдосидан жабрланган фуқароларни реабилитация қилиш, шунингдек, имтиёзли транспорт хизматларини тўлиқ рақамлаштиришга қаратилган амалий ишларга катта эътибор қаратилаётир.

Сўнгги уч йил ичида мамлакатимизда кўрсатилаётган ижтимоий хизматлар сон 23 тадан 140 тагача етди. Ҳар йили юртимизда ўртача 4,6 миллионга (шундан қарийб 2 миллионгача бевосита маҳалла даражасида) ижтимоий хизматлар кўрсатилади. Бу эса хизматлар муҳтож инсонларнинг оstonасигача етиб бораётганини кўрсатади.

Бугунги кунда республикамизда ногиронлиги бўлган 168 мингдан ортиқ болалар истикомат қилади. Уларнинг 133,8 минг нафари таълим ва ижтимоий хизматлар билан қамраб олинган. Қолган 34,6 минг болани ҳам тўлақонли таълим муҳитига жалб этиш учун тўз ўзгаришлар белгиланди.

Шу йил 1 октябрдан Хоразм ва Навоий вилоятларида тажриба тариқасида ҳар бир боланинг эҳтиёжлари эрта босқичда аниқланиб, унга мос индивидуал таълим ва хизматлар йўналиши белгиланади. 2026/2027 ўқув йилидан бошлаб махсус мактабларда таълим боланинг функционал имкониятларидан келиб чиқиб ташкил этиляпти.

Кўзи ожиз педагогларга ҳамда махсус мактабларнинг бошланғич синфларида шахсий ассистентлар бириктирилади. Нодавлат мактабларда коррекцион синфлар очилса, ҳар бир ўқувчи учун давлатдан субсидия ажратилади. Ҳар йили 50 та мактабга инклюзив муҳит яратиш

учун махсус грантлар берилади. Келаси йилдан бошлаб болаларга матни ўқувчи қурилмалар, Брайль дисплейлари ва овоз синтезаторлари ваучер асосида берилади. 2027/2028 ўқув йилидан эса кириш имтиҳонларида сурдотаржимон, Брайль алифбоси ва қўшимча вақт кафолатланади.

Муайян яшаш жойига эга бўлмаган фуқароларга муносабат тубдан инсонпарварлаштирилмоқда. Амалдаги реабилитация муассасалари эндиликда Вақтинчалик бошпана ва ижтимоий тикланиш марказларига айлантирилади. Бошпанасиз шахслар бу марказларга ўз ихтиёри билан, “маҳалла еттичилиги” ёки ижтимоий ҳодимлар кўмагида жойлаштирилади. Ҳар бир шахс учун индивидуал дастур тузилиб, ҳужжатлари тикланади, тиббий ва психологик ёрдам кўрсатилади. Касбга

лаётганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Болалар савдоси учун қатъий жиноий жавобгарлик белгиланмоқда ҳамда одам савдосига алоқадор шахсларнинг ташқи миграция соҳасида фаолият юритиши умрбод чекланмоқда.

Мамлакатимизда уруш қатнашчилари, ногиронлиги бўлган шахслар ва Чернобыль фалокати қатнашчилари сингари 11 тоифадаги 48,4 мингдан ортиқ фуқаролар транспортда имтиёзли ҳаракатланиш ҳуқуқига эга бўлиб, улар йилига қарийб 1,7 млн. марта сафар қилишмоқда. Чипта олиш учун фақат ID-карта ёки паспортни тақдим этиш етарли бўлади. Имтиёз ҳуқуқи “Ягона миллий ижтимоий ҳимоя” реестридан автоматик текширилади. Келаси йил 1 январдан бошлаб имтиёзли авиа, темир йўл ва шаҳарлараро автобус чипталарини “Baraka” мобил иловаси орқали уйдан чиқмасдан, онлайн расмий-лаштириш имконияти яратилди.

Умуман, ушбу янги тизим ҳамда концепциялар шунчаки навбатдаги ижтимоий ёрдам чоралари эмас. Бу — ҳар бир боланинг келажагига, ҳаётда адашган ёки оғир вазиятга тушиб қолган фуқаронинг инсоний қадр-қимматини тиклашга қаратилган мустаҳкам ҳамда адолатли ижтимоий кафолатдир. Ижтимоий соҳага кириб келаётган рақамлаштириш, ваучер тизими ва манзилли ёндашув Янги Ўзбекистоннинг инсонпарварлик қиёфасини амалда янада ёрқинроқ намоён этади.

Янги Ўзбекистонда аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизимида амалга оширилган трансформация шунчаки оддий соҳавий ислоҳот эмас, балки миллий давлатчилигимиз тарихидаги буюк маънавий ҳамда сиёсий эврилишидир. Зеро, бугун ватандошларимиз ўз давлатининг ишончли ҳимоясига эканлигини, унинг қадри ва манфаатлари ҳар нарсадан устун туришини юракдан ҳис қилмоқда.

Тоҳир ҚАЙМОВ,
Ногиронлиги бўлган шахсларни реабилитация қилиш ва протезлаш миллий маркази бош шифокори.

Касаба уюшмаларида

АЁЛ ФЕРМЕРЛАР БЕЛЛАШУВИ

БМТнинг 2007 йил 18 декабрдаги резолюцияси билан ҳар йили 15 октябрь — Халқаро қишлоқ аёллари кун сифатида нишонланади. Қолаверса, қишлоқларда фаолият юритаётган фермер аёлларнинг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашдаги меҳнатини эътибор этиш ҳамда уларни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида БМТ Бош Ассамблеясининг резолюцияси билан 2026 йил “Фермер аёллар йили” деб эълон қилинган.

Сана муносабати билан Ўзбекистон агросаноат мажмуи ҳодимлари касаба уюшмаси республика кенгаши ташаббусига кўра Ўзбекистон фермерлар кенгаши ҳамда Ўзбекистон аграр соҳа аёллар уюшмаси ҳамкорлигида “Ибратли аёл фермер” республика танлов йўтказилди.

— Қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат саноатида инсон ресурслари, жумладан, хотин-қизларнинг роли йилдан-йилга ортиб бораётир, — дейди Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси матбуот хизмати раҳбари Мухаббат Ўрмонбекова. — Бугунги кунда мамлакатимизда фаолият юритаётган фермер ҳўжалиқларининг 3 596 тасига хотин-қизлар раҳбарлик қилмоқда. Улар изланувчанлиги, илғор тажриба ва технологияларни қўллаши орқали юқори меҳнат

самарадорлигига эришяпти. Ушбу тадбир эса уларни янада рағбатлантиришда муҳим ўрин тутмоқда.

Танлов якунига кўра, Самарқанд вилоятининг Ургут туманидаги “Доила Абдурой УМР” фермер ҳўжалиги раҳбари Мафтуна Бердикулова 1-ўринни, Қорақалпоғистон Республикасининг Кегейли туманидаги “Арзу” фермер ҳўжалиги раҳбари Палзада Салиева 2-ўрин, Қашқадарё вилояти, Касби туманидаги “Абдуллаев Дилбек Абдуқаҳҳорович” фермер ҳўжалиги раҳбари Малика Умирова эса 3-ўринни эгаллади. Шунингдек, турли номинациялар голиблари ҳам аниқланиб, муносиб рағбатлантирилди. Бир гуруҳ фермер ҳўжалиги раҳбарлари “Илғор фермер” кўкрак нишони билан тақдирланди.

ТЎҚҚИЗ ОЙЛИК ФАОЛИЯТ САРҲИСОБИ

Ўзбекистон агросаноат мажмуи ҳодимлари касаба уюшмаси республика кенгашида жорий йилнинг тўққиз ойлик фаолияти якунларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Унда тизимда ўтган тўққиз ой давомида амалга оширилган ишлар, белгиланган вазифалар ижроси, ҳудудий кенгашлар фаолияти ва келгусидаги устувор вазифалар муҳокама қилинди. Хусусан, ҳодимларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоялаш, меҳнат ҳуқуқлари ва кафолатларини таъминлаш, жамоа шартномалари ижроси, меҳнат муҳофазаси, касаба уюшмаси аъзоларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш, унинг бошланғич ташкилотлари фаолиятини тақомиллаштириш борасида амалга оширилган ишлар чуқур таҳлил этилди.

Бундан ташқари, ҳудудларда амалга оширилаётган ишлар самарадорлигини

ошириш, мавжуд муаммоларни ўз вақтида бартараф этиш, ижро интизомини мустаҳкамлаш, рақамлаштириш жараёнларини янада жадаллаштириш масалалари юзасидан фикр алмашилди.

Яқинда касаба уюшмаси ташкилотлари фаолияти самарадорлигини янада ошириш, ҳодимларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ишончли ҳимоялаш ҳамда йил якунига қадар белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш бўйича “Йўл харитаси” ишлаб чиқирилиш ва унинг ижроси бўйича барча имконият сафарбар этилиши зарурлиги таъкидланди.

«Халқ сўзи».

Дуал таълим:

ЁШЛАР КЕЛАЖАГИНИ МЕҲНАТ БОЗОРИ БИЛАН БОҒЛАЙДИГАН КЎПРИК

Бугунги дунёда таълимнинг қадри фақат аудиторияда олинган билим билан ўлчанмайди. Замонавий меҳнат бозори битирувчидан “Нималарни билади?” деган савол билан бирга “Нималарни бажара олади?”, “Олган билимини амалиётда қўллай оладими?”, “Технология ва ишлаб чиқариш жараёнига қанчалик тез мослаша олади?” деган саволларга ҳам жавоб кутмоқда.

Юксалиш одимлари

Шу маънода, 30 сентябрь куни Президентимизнинг устоз ва мураббийлар билан учрашувда илгари сурган олий таълимда дуал таълимни янги bosқичга олиб чиқишга қаратилган ташаббуслари алоҳида аҳамиятга эга бўлди. Учрашувда мамлакатимизда олий таълим билан қамров кенгайгани, талабалар сони 1,6 миллионга етгани қайд этилиб, энди асосий эътибор таълим мазмуни ва тайёрланаётган мутахасссларнинг бугунги талабга мослигига қаратилиши зарурлиги таъкидланди. Хусусан, олийгоҳлардаги ўқув дастурларини меҳнат бозори талаблари асосида қайта қўриб чиқиш, битирув ишлари ва илмий тадқиқотларни амалий масалаларга йўналтириш вазифаси қўйилди. Бу олий таълим ривожини йўлида муҳим ёндашув. Чунки таълим тизими меҳнат бозори билан бир бутун тизим сифатида ривожлангандагина унинг ижтимоий ва иқтисодий самараси юзага чиқади.

Ўзбекистонда сўнгги йилларда олий таълим тизими тўбдан кенгайди. Олий таълим муассасалари сони 77 тадан 205 тага, олий таълим билан қамров эса 45 фоизга етди. Шу билан бирга, 185 та таълим дастури халқаро аккредитациядан ўтганини, хорижий университетлар билан ҳамкорликда 441 та қўша таълим дастури йўлга қўйилганини ҳам айтиб ўтиш лозим.

Бу рақамлар биз учун муҳим ҳақиқатни кўрсатади: энди масала ёшларни олий таълимга жалб этишдагина эмас. Уларни муносиб касб, барқарор даромад ва меҳнат бозорида ўз ўрнига эга бўлиш имконияти билан таъминлаш. Олий маълумотли ёшларнинг иш излаб, “Тажрибангиз борми?” деган савол олдйда тўхтаб қолиши таълим ва меҳнат бозори ўртасидаги узилтишлардан биридир. Талаба тўрт йил давомида назарий билим олади, аммо иш берувчи ундан амалий кўникма, жамоада ишлаш, технологиядан фойдаланиш, миҳоз билан мулоқот, муаммони мустақил ҳал қилиш ва ишлаб чиқариш интизомини талаб этади.

Дуал таълим эса университетдаги назария ва корхонадаги амалиёт ўртасида кўприқдир.

«Корхона — университет — мақсадли кадр»

Дуал таълим амалиёт ўташининг кенгайтирилган шакли эмас, балки иш берувчи эҳтиёжи билан бошланадиган кадрлар тайёрлаш механизми сифатида шакллантирилмоқда. Белгиланган тартибга кўра, келаси йилдан “корхона — университет — мақсадли кадр” тизими 75 та олий таълим муассасасида, 2028 йилдан эса барча олийгоҳларда жорий этилади. Корхона ўзига зарур мутахасссини тайёрлаш бўйича олий ўқув юртига буюртма беради. Номзод суҳбат асосида қабул қилинади. Ишга олинган талабага тўланган маошнинг ярмини давлат қоплайди. Ўқиш ва ишда яхши натижа кўрсатган талаба иккинчи курсдан давлат грантига ўтиши мумкин. Корхона томонидан масъул қилинган устоз ҳам рағбатлантирилади, зарур ҳолатларда талабанинг ижара харажати қопланади.

Бу механизмнинг моҳияти шундаки, талаба ишга кириш учун диплом олишини кутмайди, балки таълим жараёнининг ўзидаёқ касбий фаолиятга киришади. Яъни корхона эҳтиёжини белгилайди, олийгоҳ таълим мазмунини мослаштиради, талаба ўқийди ва ишлайди, корхона амалий кўникмани шакллантиради, давлат рағбатлантиради ҳамда натижада мақсадли мутахасссиз шаклланади. Бунда уч томоннинг манфаатлари бир нуқтада туташади. Талаба учун — билим, тажриба, даромад ва ишга кириш имконияти. Иш берувчи учун — тайёр, корхона талабини биладиган ва ишлаб чиқариш муҳитига мослашган кадр. Олий таълим учун эса реал сектор билан боғланган, меҳнат бозори эҳтиёжига мос ўқув дастури ва амалий натижа. Бундан давлат ҳам манфаатдор бўлиб, у инсон капиталига йўналтирилган инвестициянинг юқори ижтимоий-иқтисодий натижасидан баҳраманд бўлади.

Шу ўринда бир жиҳатни алоҳида қайд этиш лозим. Дуал таълимни “Талаба ўқийшдан ташқари ишлайди”, деган тушунчага тенглаштириш хато бўлади. Дуал таълимда корхонадаги иш ўқув дастурининг мантиқий давоми бўлиши керак. Талаба қайси компетенцияни университетда назарий жиҳатдан ўрганса, унинг амалий қўринишини корхонада эгаллаши, иш жараёнида дуч келган муаммоларини эса университетдаги билимлари асосида таҳлил қила олиши зарур.

Демак, бу тизимнинг асосий тамойили: “Назария — амалиёт — таҳлил — янги билим — янги амалиёт”. Шу боис дуал таълимнинг самараси таълим дастури ва иш жойининг қанчалик уйғунлаштирилгани билан ўлчаниши керак. Талабага корхонада оддий ёрдамчи вазифасини бериб қўйиш ҳам дуал таълим эмас. Уни мутахасссиз сифатида шакллантиришга хизмат қиладиган аниқ компетенциялар, менторлик, баҳолаш мезонлари ва bosқичма-bosқич масъулият тизими бўлиши ҳам керак.

Ўзбекистонда бундай ёндашув учун муҳим тажриба шаклланиб келмоқда. 2025 йилги таълимга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатларимизда дуал таълим доирасида корхона, олий таълим ташки

лоти ва талаба ўртасидаги уч томонлама битим, корхона томонидан масъул амалиёт раҳбари ва талабанинг иш жойида амалий кўникмаларни эгаллаши каби механизмлар белгиланган. Бу борада тажриба бор.

Президентимиз учрашувда қайд этган маълумотларга кўра, касбий таълимда сўнгги икки йилда 104 та техникумда халқаро дастурлар жорий қилинган. Техникумларнинг 25 мингта корхона билан ҳамкорлиги 100 мингдан зиёд ёшларга ўқиш билан бир вақтда даромад топиш имконини берган. Дуал таълимда касб ўрганаётган ёшларга 1 млн. 300 минг сўмгача стипендия тўланмоқда. Бу тажриба ҳам дуал таълимнинг ижтимоий мазмунини очиб беради: ёшлар таълим олаётган пайтидаёқ касбий ҳаётга кириб боришмоқда.

Эндилиқда ушбу тажрибани олий таълим даражасида янги механизм билан уйғунлаштириш, шу билан бирга, барча таълим йўналишларига ёппасига жорий этиш билан боғлиқ масалани илмий асосда таҳлил қилиш, магистратурада илм қиладиган ва келажақда танлаган мутахасссизлиги бўйича докторантурада ўқишини давом эттирмоқчи бўлган талаба-ёшларга мақбул механизмни ишлаб чиқиш вазифаси ҳам турибди.

Германия тажрибаси: «икки жойда ўқиш»дан — «икки муҳитда шаклланиш»гача

Дуал таълим ҳақида гап кетганда, албатта, Германия тажрибасига мурожаат қилиш мақсадга мувофиқ. Германиянинг дуал касбий таълим тизими юз йилдан ортиқ тарихга эга. Унда таълим

Шарқ тафаккурида қайд этилганидек, билим ҳаётга хизмат қилгандагина кучга айланади. Бу ерда “етти ўлчаб, бир кесиш” тамойили асосида иш кўриш, шарт-шароитлар, институционал механизмларни инобатга олиш лозим. Германия давлати ушбу ҳолатга етиб келгунига қадар қарийб юз йиллик масофани босиб ўтган бўлса, ҳозирги сунъий интеллект, рақамли технологиялар шиддат билан ривожланаётган замонда бунча вақтни кетказиш шарт эмас, аммо “иккинчи томондан” барча жиҳатни, омилларни эътиборга олмагдан, норматив ҳужжатларни бир-бирига мувофиқлаштирмасдан туриб тўғридан-тўғри жорий этиш билан боғлиқ қийинчиликлар ҳам юзага чиқишини инобатга олиш зарур.

Аждодлар тафаккури: илм-хунар ва меҳнат уйғунлиги

Билим ва амалиёт уйғунлиги биз учун бегона гоя эмас. Абу Наср Форобий таълим моҳиятини назарий билим беришдан ташқари муайян хунарни эгаллаш учун зарур амалий малакаларни шакллантириш билан боғлаган. Унинг қарашларида билим инсоннинг ҳаётий камолотига хизмат қилиши керак. Юсуф Хос Ҳожиб эса “Қутаду билиг”да билимни инсоннинг энг катта бойликларидан бири сифатида кўради. Билимнинг бойликка айланиши эса уни амалиётга татбиқ эта олиш билан боғлиқ.

Шундай экан, бугунги дуал таълим аждодларимиз тафаккуридаги илм, хунар ва меҳнат уйғунлигининг замонавий институционал шаклидир.

Яқин истиқболда натижа қандай бўлади? Янги тизимнинг дастлабки натижаси, аввало, талабанинг меҳнат бозорига кириш жараёнида кўринади. Негаки, талаба қиш давридаёқ иш муҳитини кўради. Бу унинг касб танловини ҳам аниқроқ қиладди. Ёш мутахасссининг иш берувчи учун “тажрибасиз битирувчи” сифатидаги ҳолати қисқаради. У диплом олганида корхона маданияти, меҳнат интизоми, технологик жараёнлар ва касбий вазифалар билан таниш бўлади. Талабанинг ўқиш билан бирга даромад топиши унинг иқтисодий мустақиллигини кучайтиради. Иш берувчи эса ўзига керак бўлган кадрни “тайёр бозордан излаш” билан чекланмай, уни таълим жараёнининг ўзида шакллантириш имкониятига эга бўлади.

Шунингдек, олийгоҳлар ўқув дастурларини иқтисодиётдан келаётган талаблар асосида

тизимда корхона устозларини рағбатлантириш механизмнинг белгилангани жуда муҳим.

Учинчи шарт — натижани ўлчаш. Дуал таълимни фақат нечта корхона билан шартнома тузилгани ёки нечта талаба ишга олингани билан баҳолаш етарли эмас. Асосий кўрсаткичлар талабаларнинг компетенцияси, ўқишни давом эттириш кўрсаткичи, даромади, битирган, ишда қолиши, иш берувчининг қониқishi ва корхонадаги меҳнат унумдорлигига қўшган ҳиссаси бўлиши керак.

Дуал таълим университет тушунчасини маълум маънода кенгайтиради. Университет аудитория, лаборатория ва кутубхонадан иборат бўлмайди. Корхона, завод, банк, АТ-компания, мактаб, шифохона, медиа ташкилоти, тадқиқот маркази ҳам таълим маконининг бир қисмига айланади.

Бу ёндашув, айниқса, муҳандислик, энергетика, қишлоқ ва сув ҳўжалиги, сунъий интеллект, тиббиёт каби стратегик йўналишларда катта аҳамият касб этади. Айнан шу соҳаларга дуал таълим ва илғор хорижий дастурларни кенгайтиришда устувор эътибор қаратилаётгани ҳам бежиз эмас.

Бундай тизимда профессорнинг вазифаси ҳам ўзгаради. У билимни муаммолар ечимига татбиқ қилишга йўналтирувчи менторга ҳам айланади. Корхона мутахасссиси ҳам таълим жараёнининг фаол иштирокчиси айланади.

Инсон капитали — энг узоқ муддатли инвестиция. Бугун бир талабга берилган сифатли таълим эртага унинг оиласи даромадига, корхона унумдорлигига, ҳудуднинг иқтисодий фаоллигига ва мамлакатнинг рақобатбардошлигига таъсир қиладди. Шунинг учун дуал таълимни фақат таълим тизимининг долзарб шакли сифатида эмас, инсон капиталига инвестициянинг самарали модели сифатида кўриш зарур. Мактабда касбга йўналтириш, техникумда амалий тайёргарлик, олийгоҳда академик билим ва корхонада тажриба — булар бир-биридан узилмаган, ягона занжирга айланганда таълимнинг иқтисодий самараси янада ортади.

Президентимиз таълим сиёсатининг узоқ муддатли мақсадларини белгиларкан, ёшларни замонавий билим ҳамда меҳнат бозорида талаб юқори бўлган касб-хунарларга ўргатиш, уларда тадбиркорлик ва меҳнатсеварлик кўникмаларини шакллантириш масаласига алоҳида урғу бери келмоқда. Бугунги янги ташаббус ана шу ғоянинг олий таълимдаги мантиқий давомидир.

Мезон — битирувчининг ҳаётдаги натижаси

Дуал таълим — университетнинг жамият ва иқтисодиёт олдидagi масъулиятини қайта аниглаш имконияти. Бугун олийгоҳ эшигидан кириб келаётган ёшларнинг кўз олдига аниқ касбий йўл, меҳнат тажрибаси, муносиб даромад ва ўз салоҳиятини намоён этиш имконияти бўлиши лозим. Университетнинг вазифаси эса шу йўлни имкон қадар эрта ва сифатли очиб беришдир.

Шу нуқтаи назардан, учта муҳим тушунчанинг бирлиги — иш берувчининг эҳтиёжи, университетнинг илмий-педагогик салоҳияти ва ёшларнинг келажакка интилиши муҳим. Дуал таълимнинг энг катта афзаллиги талаба таълим жараёнининг истеъмолчиси бўлиш билан бирга, ривожланиш жараёнларининг иштирокчиси бўлади.

Дунёда технологиялар жуда тез ўзгармоқда. Бугун талаб юқори бўлган айрим касбларнинг мазмуни эртага бутунлай ўзгариши мумкин. Сунъий интеллект, автоматлаштириш, робототехника, “яшил” иқтисодиёт, рақамли молия ва бошқа янги йўналишлар меҳнат бозорига янги талабларни олиб кирмоқда. Бундай шароитда ёшларга фақат битта касбни ўргатиш етарли эмас. Уларга янги илмларни қандай ўрганиш, янги технологияга мослашиш, мустақил фикрлаш, муаммони ҳал қилиш ва бутун умри давомида ўз кўникмаларини янгилаб бориш қобилиятини бериш керак. Дуал таълимнинг узоқ муддатли қиймати ҳам айнан шунда намоён бўлади.

Корхона талабанинг салоҳиятини шакллантиришга ҳисса қўшади. Университет эса унга шу салоҳиятни ривожлантириш учун мустаҳкам илмий пойдевор беради. Университетнинг вазифаси — бугунги меҳнат бозори эҳтиёжларини қондириш билан бирга, эртанги эҳтиёжини олдиндан кўра оладиган мутахасссини тайёрлаш. Шунинг учун бизга амалиётчи ҳам, тадқиқотчи ҳам, ижрочи ҳам, инноватор ҳам, мутахасссиз ҳам, лидер ҳам бўла оладиган авлод керак. Агар ушбу янги тизим тўғри йўлга қўйиладиган бўлса, шу икки кутб илм ва амалиётни бирлаштиришга хизмат қилиши билан аҳамиятлидир.

Талабаларда университетни тамомлаганида касб, тажриба, компетенция, меҳнат маданияти ва ўз кучига ишониш ҳам булар экан, ана шунда таълим ҳаётдан ажралмайди, билим хунарга айланади. Ҳўнар эса инсоннинг муносиб ҳаёти, оиласининг фаровонлиги ва мамлакат тараққиётига хизмат қиладиган кучдир.

Бугун биз “корхона — университет — мақсадли кадр” тизимини жорий этиш ҳақида гапиряпмиз. Аслида эса каттароқ жараён бошланмоқда: таълим билан меҳнат, билим билан хунар, талабалик билан касбий ҳаёт тобора уйғунлашмоқда. Энди асосий вазифа — бу имкониятдан оқилона фойдаланиш. Ҳар бир олийгоҳ “Биз тайёрлаётган талаба жамиятга қандай қиймат олиб қиради?”, ҳар бир корхона эса “Мен келажақ мутахасссисини тайёрлашга қандай ҳисса қўшаман?” деган саволни ҳам ўз олдига қўйиши зарур. Талаба учун эса энг муҳим савол — “Мен диплом олганимда қандай касб эгаси бўламан?” Чунки келажақни фақат билимли ёшлар эмас, билимни касбга, касбини қийматга, қийматини эса тараққиётга айлантира оладиган авлод қуради.

Шерзод МУСТАҒОҚУЛОВ, Халқаро Нордик университети ректори, профессор.

Интилиш
РАҚАМЛИ
ИМКОНИЯТЛАР
МАРКАЗИ

Фарғона шахрида умумий қиймати 150 млрд. сўмлик лойиҳа доирасида қуриб битказилган “IT Park” мажмуасида бир вақтнинг ўзида 200 нафаргача фойдаланувчи фаолият олиб бориши мумкин.

Мажмуада йилига 3 мингдан зиёд ёшларни IT соҳасига ўқитиш, уларни амалий лойиҳаларга жалб қилиш ҳамда рақамли хизматлар кўрсатиш учун замонавий шароитлар муҳайё этилган. Фрилансер ва дастурчилар учун коворкинг майдонлари, резидент компаниялар учун тўлиқ жиҳозланган офислар мавжуд. Дунёга машҳур “Apple” компанияси билан ҳамкорликда ташкил этилган “iOS Development Center”да ёшларга мобиль иловалар ва дастурий маҳсулотлар яратиш бўйича билим ва кўникмалар халқаро стандартлар асосида берилади.

— Биз жамоамиз билан бирга “3D” моделлаштириш ва “3D” принтерлар ёрдамида экспортбop маҳсулотлар ишлаб чиқарамиз, — дейди “Muhandislar” МЧЖ раҳбари Жаҳонгирмирзо Иброҳимов. — Айни пайтда “Engineerlicly” “YouTube” видео-блогимизда қарийб 800 минг нафар обуначилар бор.

Ҳозирги кунда “IT Park” мажмуасида рақамли хизматлар ва дастурий маҳсулотлар экспортини кенгайтириш ҳамда хорижий компаниялар билан ҳамкорлиқни кучайтириш борасида истиқболли лойиҳалар устида иш олиб борилмоқда.

Ботир МАДИЁРОВ («Халқ сўзи»).

ИҚТИДОРЛАР
ЧАРХЛАНМОҚДА

Бухоро шахридаги “Уста Даврон” хунарамдчилик маркази кейинги пайтда нафақат хорижий сайёҳлар, балки маҳаллий ёшлар билан ҳам гавжум. Бу марказ раҳбари, “Дўстлик” ордени соҳиби Даврон Тошевнинг шогирдлари сафига 123-маҳсус мактаб-интернатининг бир гуруҳ ўқувчилари қўшилгани билан боғлиқ.

Гап шундаки, эшитишида нуқсони бўлган, аммо тасвирий санъатга иштиёқи балинд 15 нафар ўғил-қиз марказга мунтазам қатнаб, уста кўмагидан ўз иктидорини чарчаламоқда.

— Болаларда иштиёқ кучли, биз халқ амалий санъатининг ўзига хос сир-асрорларини ўргатиш орқали уларда касб-хунарга қизиқишни янада кучайтириш харақатидамиз, — дейди Д. Тошев. — Амалий машғулотлар ёшларни ижодий фикрлашга ундаяпти, ўзларига ишончни оширишга хизмат қилаяпти.

Айтиш жоизки, “Уста Даврон” хунарамдчилик марказида миниатюра санъати билан боғлиқ жараён кластер усулида йўлга қўйилган. Марказга тегишли тузтор қадимий усулда ипак қоғози тайёрлаш учун хомашё вазифасини ўтади. Қоғозга туширилган миниатюра асарларининг асосий харидори эса хорижий меҳмонлар экани эътиборга молик.

Истам ИБРОҲИМОВ («Халқ сўзи»).

ТИЛ ҚАДРИ – ЭЛ ҚАДРИ, ИНСОН ҚАДРИ

Мамлакатимизда тилимизнинг нуфузи ва мавқеини оширишга қаратилган кенг кўламли ишлар ҳақида ўйласак, эсга биринчи бўлиб яқин тарих келади.

21 октябрь – Ўзбек тили байрами куни

Она тилимиз бир пайтлар фидойи фарзандлари билан бирга отилган, осилган, сургун қилинган бўлса, кейинчалик куз совуқларида пахта тергани, муз синфхоналарда қимтиниб тургани, ўз юртида ўша замонлар сиёсатини ифодаловчи номлар орасида ўқсингани, катта минбарларга йўл берилмасдан четга сурилгани, тазйиқларни бошдан кечиргани, бошқача айтганда, халқ бошига нима келган бўлса, бирга кун кечиргани айни ҳақиқат. Ўзбек тили давлат ташкилотларининг ёзишмалари, йиғинлар, катта тадбирлар, мулоқотларда иштирок этолмас, унинг жойи меҳнатқаш ўзбек халқи билан бирга эди — далаю яйловларда, қишлоқларда, тўй-маросимларда одамлар билан кун кечиради.

Империя сиёсатини ифодаловчи “Победа”, “Коммуна”, “Политотдел” кабилардан тортиб, қизил инқилобнинг бир маҳаллар отда бўлган, кейинчалик ўзларининг давомчилари томонидан гўрига гишт қаланган намоёндаларининг номларига: Киров, Дзержинский, Оржоникидзе, Маленков, Тухачевский, Жуков, Будённый, Свердлов номиди мақтаблар, богчалар, кутубхоналар, таълим ва фан даргоҳлари, завод-фабрикалар... Эҳ-ҳе, она тилимизга мажбуран тиқиштирилган сўзларнинг эса саноғи йўқ эди. Ёши улугларимиз яхши эслашди: Тошкент шаҳри туманлари “Ленин”, “Фрунзе”, “Киров”, “Куйбишев”, “Октябрь” деб номланган. Халигача катта авлод айрим жойларни “Серово”, “Горчаков” деб эслайди, нимага бунақа десангиз, бири — Тошкент шаҳрининг биринчи комендант, Иқон жангида ўзини кўрсатган зобит, иккинчиси эса Туркистон ўлкасида совет ҳокимиятини ўрнатиш учун жонбозлик кўрсатган жаллод бўлиб чиқди.

Сиёсатни қаранг: коммунистлик қандак ягона миллат — совет миллати ва ягона тил бўлади.

Фан, адабиёт ва санъатимизни-ку, қўяверинг: нари борса, империя пойтахтигача борарди, у ёнга қиқишга йўл қўйилмасди. Ҳарбий соҳани айтишга тил бормайди: миллатнинг сара йигитлари империя қўшинлари сафида камситилгани, захира қисмларга, қурилмаларга юборилгани бор гап.

Узоқ ўтмиши десангиз, йўқ, кечатгина — мустақиллигимиздан бир неча йил олдинги гаплар бўлар.

Бугун она тилимиз мамлакатимиздаги

юксалишлар ва янги-ланишлар билан ҳам-жихат. Ватан қаддини ростлагани сайин тилимиз ҳам қад ростлади.

Тилнинг нуфузи ҳақида гапирар эканмиз, БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев жаҳоннинг энг нуфузли минбаридан туриб илк бор ўзбек тилида нутқ сўзлаганини алоҳида ифтихор билан тилга олиш жоиз. Чунки бу ҳар бир ўзбекнинг қалбида алоҳида из қолдирган тарихий воқеалардан бири бўлди. Дунё давлатлари раҳбарлари тўпланган, она сайёрадаги энг долзарб масалалар муҳокама қилинадиган улкан минбарда ўз тилимиз — ўзбек тили янгради.

Бу оддий нутқ эмас, ўзбек халқининг дунёга эшиттирилган овози эди.

Алишер Навоий ҳазратлари туркий тилнинг бадиий имкониятларини жаҳонга намён этган бўлса, орадан асрлар ўтиб, ўзбек тилининг замонавий давлат ва халқро мулоқот тили сифатидаги имкониятлари ҳам жаҳон минбаридан намён бўлди. Бу хайрли анъана яна давом этиб, Ўзбекистон Президенти Администрацияси раҳбари Саид Мирзиёева 23 сентябрь куни Нью-Йоркда БМТ Бош Ассамблеясининг 81-сессияси умумий мунозараларида Ўзбекистон номидан нутқ сўзлади. Унда жаҳондаги мураккаб вазият, тинчлик ва ишонч, инсон қадри, Марказий Осиёдаги ҳамкорлик, сунъий интеллект ва технологик тараққиёт каби масалаларга эътибор қаратилди.

Тилимиз нафақат ўтмишнинг буюк адабий тили сифатида, балки бугунги дунёнинг мураккаб сиёсий, иқтисодий, илмий ва технологик масалалари ҳақида фикр юрита оладиган замонавий тил сифатида намён бўлди.

Ҳақиқатан ҳам, кейинги ўн йил мобай-

нида тилимизнинг нуфузи ва мавқеини кўтариш борасида кўламли ишлар амалга оширилди.

Мамлакатдаги жой номларини давлат тилига мувофиқлаштириш бўйича ҳам кўплаб чора-тадбирлар кўрилди. Аҳоли яшаш жойлари, темир йўл вокзаллари ва автошоҳбекатлар, гидроэнергетика иншоотлари — сув хавзалари ва сув омборлари, дарёлар, ирмоқлар, тоғ чўққилари, тепаликлар, жарлар ва даралар, насос ҳамда электр станциялари каби минглаб географик объектларнинг номлари ўрганилди. Халқимиз уларни қадимдан ёки қурилган пайтдан бошлаб қандай атаган бўлса, ўша номлар қайтарилди ва ҳукумат қарори билан тасдиқланди.

Халқ орасида азалдан қўланиб келган, ҳудуднинг тарихи, табиати, этнографияси ва маҳаллий хотираси билан боғлиқ номларни тиклашга эътибор қаратилаётгани бежиз эмас, албатта. Зотан, жой номи — халқ хотирасининг бир парчаси. Унда баъзан бир қишлоқнинг тарихи, бир улус хотираси, бир дарёнинг қадимий номи, бир тоғ ҳақидаги ривоят, ҳатто халқнинг табиатга муносабати ҳам сақланиб қолади. Биз баъзан ҳаритадаги сўзга оддий ном сифатида қараймиз. Аслида эса ўша ном ортида тарихлар ашайди. Шу боис тарихий номларни ўрганиш, уларни илмий асосда тиклаш масаласи миллий ўзлиқни аниглаш жараёнининг муҳим қисми бўлиб майдонга кирди.

Асрий орзу рўёбга чиқди: ўзбек тили замонавий ҳаётнинг барча соҳаларида тўлақонли шайлай оладиган давлат тили сифатида мустаҳкамланди. Барча бу янгиланишлар ортида мамлакат раҳбариятининг қатъий сиёсий иродаси, фидойилиги турибди, албатта.

Бугун биз “рақамли технология”, “сунъий интеллект”, “биотехнология”, “инновация” каби тушунчалар билан яшаймиз. Бу тушунчаларни она тилимизда аниқ, раван ва тушунарли ифодалаб бериш миллий забонимизнинг замонавийлигидан далолат беради.

Шу нукта назардан, сўнги йилларда соҳалар бўйича янги атама ва сўзларни қамраб олган лўғатлар яратилиб, нашр этилганини алоҳида таъкидлаш лозим. Бу иш ташки томондан қараганда оддий лу-

ғатчиликдек кўриниши мумкин. Аслида эса унинг замирида жуда катта маънавий ва илмий вазифа мужассам. Чунки янги тушунчага ўзбекча сўз топиш тилнинг янги воқеликни қабул қилиши, демакдир.

Бугун тиббиёт, ҳуқуқ, иқтисодиёт, банк-молия, ахборот технологиялари, энергетика, қишлоқ ҳўжалиги, муҳандислик ҳамда бошқа соҳаларда ўзбек тилида аниқ ва бир хил маънода ишлатиладиган атамаларга эҳтиёж тобора ортиб бормоқда. Соҳавий лўғатлар ана шу эҳтиёжни қондиришга хизмат қилади.

Тилнинг бойлиги фақат сўзларининг кўплиги билан эмас, у ифода эта оладиган дунёси билан ҳам ўлчанади. Яна бир улкан иш — ўзбек тилининг миллий корпусини яратиш ишлари кенг кўламда давом этмоқда.

Тилнинг юксалиши — миллат юксалиши, дейдилар.

Ўзбек тилида буюк адабий анъана бор. Махмуд Қошғарийдан Алишер Навоийгача, Бобурдан Абдулла Қодирӣ, Чўлпон, Ойбек ва бугунги авлод ижодкорларигача бўлган улкан маънавий хазиналар айнан тилимиз орқали бир-бири билан боғланиб туради. Биз ана шу мероснинг давомчиларимиз.

Шу ўринда бир фикрни таъкидлаш жоиз: фармонлар, қарорлар, дастурлар тил учун мустаҳкам ҳуқуқий ва ташкилий замин яратди. Аммо унинг ҳақиқий қудрати одамларнинг кундалик нутқида, китобларда, мактабларда, университетларда, илмий мақолаларда, театр ва кино асарларида, интернет ва рақамли муҳитда намён бўлади.

Шунинг учун бугунги эътибордан қувониш билан бирга, ҳар биримиз зиммамиздаги масъулиятни ҳам ҳис этишимиз керак. Бизгача келган тилни қандай қабул қилган бўлсак, уни келажак авлодга шундайлигича эмас, янада бойитиб, сайқаллаб, замонга мослаб топширишимиз лозим.

Бу тилнинг давлат сиёсати даражасида эъзоз топаётгани катта неъмат.

Она тилимиз — бизнинг кечаги хотира-мизгина эмас, эртанги кунимиз ҳамдир. Унинг бугуни қанчалик мустаҳкам бўлса, келажак ҳам шунчалик порлоқ бўлади.

Шу боис бугун қалбимиздан чиқадиган энг самимий сўзлар шундай: она тилимизга эътибор учун, қадри юксалаётгани, келажак ҳақида катта мақсадлар қўйилаётгани учун шукрона изҳор этган ҳолда, унинг равнақиға ҳар биримиз ўз ҳиссамизни қўшишимиз керак, албатта.

Исажон СУЛТОН,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

ТУРИЗМ КЎЧАСИ:

БЕТАКРОР ҚИЁФА,
ЎЗГАЧА РУҲ

Андижон шаҳрининг доимо гавжум Амир Темури шоҳқўчасида 7/24 тартибда фаолият юритадиган кўча фойдаланишга топширилди. Темир йўл вокзали, маданият ва истироҳат боғи ҳамда меҳмонхоналар жойлашган ушбу манзилда туризм кўчасининг ташкил этилгани айни мўддао бўлди. Зеро, Андижонга келган сайёҳ ва меҳмонларнинг шаҳар билан илк танишуви кўп ҳолларда айнан шу маскандан бошланади.

Кулайлик

— Гастрономик туризми ривожлантиришга ҳисса қўшиш мақсадида мазкур кўчада кафе ва тамаддихоналар ташкил этдик, — дейди тадбиркор Бахтиёржон Қодиржонов. — Бу борада жаҳоннинг йирик брендларини Андижонга олиб келишга алоҳида эътибор қаратмоқдамиз. Айниқса, Осиё ва Европа таомларига бўлган талаб кундан-кунга ортапти. Ушбу қўчанинг ишга туширилиши меҳмонлар ва аҳоли учун кўплаб имкониятлар эшигини очди. Чунки бу ер фақат кўнгилочар маскан эмас, янги иш ўринлари яратиладиган марказга ҳам айланмоқда.

Умумий қиймати 30 млрд. сўм бўлган лойиҳа доирасида 0,5 километрлик кўчада кенг пйедалар ва велосипед

йўлаклар, селфи-зоналар, очиқ ҳаводаги спорт майдончалари, 7 қаватли автоматлаштирилган автотураргоҳ барпо этилди. Бир қанча ресторан ва кафе брендлари фаолият юритмоқда. Йил якунига қадар 50 дан ортик савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчаларини ишга тушириш режалаштирилган.

Келгусида бу ердаги шохобчаларнинг йиллик савдо айланмасини 20,4 млрд. сўмга, бюджет тушумларини эса 2,4 млрд. сўмга етказиш кўзда тутилган. Лойиҳа амалга тўлиқ оширилгач бир пайтнинг ўзида 5-6 минг кишига хизмат кўрсатиш учун қулай шароит вужудга келади.

Саминжон ҲУСАНОВ
(«Халқ сўзи»).

РЕКЛАМА

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

2027 ЙИЛ УЧУН ДОКТОРАНТУРА, ТАЯНЧ ДОКТОРАНТУРА ВА СТАЖЁР-ТАДҚИҚОТЧИЛИККА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

№	Ихтисослик шифри ва номи	DSc	PhD	Стажёр-тадқиқотчи
1.	08.00.01 – Иқтисодиёт назарияси		4	
2.	08.00.02 – Макроиқтисодиёт	1	3	
3.	08.00.03 – Саноат иқтисодиёти		3	
4.	08.00.04 – Қишлоқ ҳўжалиги иқтисодиёти		2	
5.	08.00.05 – Хизмат кўрсатиш тармоқлари иқтисодиёти		1	
6.	08.00.06 – Эконометрика ва статистика		4	
7.	08.00.07 – Молия, пул муомаласи ва кредит	2	7	
8.	08.00.09 – Жаҳон иқтисодиёти	2	7	
9.	08.00.08 – Бухгалтерия ҳисоби, иқтисодий таҳлил ва аудит	1	4	
10.	08.00.10 – Демография. Меҳнат иқтисодиёти		4	
11.	08.00.11 – Маркетинг	1	4	
12.	08.00.12 – Минтақавий иқтисодиёт	1	4	
13.	08.00.13 – Менежмент	1	4	
14.	08.00.14 – Иқтисодиётда ахборот тизимлари ва технологиялари	1	3	
15.	08.00.15 – Тадбиркорлик ва кичик бизнес иқтисодиёти	1	4	
16.	08.00.16 – Рақамли иқтисодиёт ва халқаро рақамли интеграция	1	5	
17.	08.00.17 – Туризм ва меҳмонхона фаолияти	1	4	
18.	09.00.04 – Ижтимоий фалсафа		4	
19.	13.00.02 – Таълим-тарбия назарияси ва методикаси		2	
20.	13.00.07 – Таълимда менежмент		2	
21.	05.01.04 – Ҳисоблаш машиналари, мажмуалари ва компьютер тармоқларининг математик ва дастурий таъминоти		5	
22.	05.01.11 – Рақамли технологиялар ва сунъий интеллект		5	
23.	05.01.13 – Ахборотни қайта ишлашнинг квант усуллари (техника фанлари)		5	
	ЖАМИ:	13	90	

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 22 майдаги “Олий таълимдан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 304-қарорга мувофиқ таянч докторантура, докторантура, стажёр-тадқиқотчиликка қуйидаги ҳужжатлар топширилиши сўралади:

Устувор бўлмаган ихтисосликлар учун таянч докторантурага (PhD) талабгорлар қисқача биографик маълумотнома, меҳнат дафтарчасининг белгиланган тартибда тасдиқланган нусхаси (ишлаётган талабгорлар учун агар ягона электрон тизимда интеграция бўлмаган бўлса), олий таълим муассасаси магистратура ва бакалавр дипломлари ҳамда уларнинг иловалари, нашр этилган илмий ишлар ва уларнинг ҳаволалари (таянч докторантурага кириш учун талабгорларда танланган диссертация тадқиқоти асосини ташкил қилиши мумкин бўлган илмий журналларда камида 1 та илмий мақола ва 2 тезис) ҳамда уларнинг нусхалари, хорижий тилни билишни тасдиқловчи миллий ёки халқаро тан олинган сертификат;

Устувор ихтисосликлар учун таянч докторантурага (PhD) талабгорлар қисқача биографик маълумотнома, меҳнат дафтарчасининг белгиланган тартибда тасдиқланган нусхаси (ишлаётган талабгорлар учун агар ягона электрон тизимда интеграция бўлмаган бўлса), олий таълим муассасаси магистратура ва бакалавр дипломлари ҳамда уларнинг иловалари, нашр этилган илмий ишлар ва уларнинг ҳаволалари (таянч докторантурага кириш учун талабгорларда танланган диссертация тадқиқоти асосини ташкил қилиши мумкин бўлган илмий журналларда камида 1 та илмий мақола ва 2 тезис) ва уларнинг нусхалари, хорижий тилни билишни тасдиқловчи миллий ёки халқаро тан олинган сертификат, тайёрланган лойиҳа тақдимоти;

Докторантурага (DSc) талабгорлар қисқача биографик маълумотнома, меҳнат дафтарчасининг белгиланган тартибда тасдиқланган нусхаси (ишлаётган талабгорлар учун агар ягона электрон тизимда интеграция бўлмаган бўлса), олий таълим маълумот, фан номзоди ёки фалсафа доктори (PhD) ёхуд хорижий давлатларда унга тенглаштирилган илмий даражага эга бўлганлиги тўғрисидаги диплом нусхаси, нашр этилган илмий ишлар ва уларнинг ҳаволалари (диссертация тадқиқоти асосини ташкил қилиши мумкин бўлган илмий журналларда чоп этилган камида 3 та илмий мақола ҳамда 2 та тезис) ҳамда уларнинг нусхалари, тадқиқот мавзуси бўйича илмий маъруза ва фан доктори (DSc) илмий даражасини олиш учун тайёрланган докторлик диссертацияси режасининг муфассал лойиҳаси (асоснома), хорижий тилни билишни тасдиқловчи миллий ёки халқаро тан олинган сертификат;

Стажёр-тадқиқотчиликка талабгорлар қисқача биографик маълумотнома, меҳнат дафтарчасининг белгиланган тартибда тасдиқланган нусхаси (ишлаётган талабгорлар учун), олий таълим муассасаси магистратура дипломи ва унинг иловаси, нашр этилган илмий ишлар ва уларнинг ҳаволалари (таянч докторантурага кириш учун талабгорларда танланган диссертация тадқиқоти асосини ташкил қилиши мумкин бўлган илмий журналларда камида 1 та илмий мақола ва 2 тезис) ва уларнинг нусхалари, диссертация режасининг муфассал лойиҳаси (асоснома) ни топширадилар.

Ҳужжатлар <https://daraja.ilmiy.uz/> ягона электрон тизими орқали юборилади ва асл нусхалари йўлға жид шаклида университетнинг Докторантура бўлимида қабул қилинади.

Ҳужжатлар 2026 йил 15 октябргача бўлган даврда қабул қилинади.

Телефон: 71-239-01-43, Манзил: 100066, Тошкент шаҳри, Ислон Каримов кўчаси, 49-уй, Маданият саройи, 2-қават. doctorant.tsue.uz https://t.me/doctorant_tsue

Халқ сўзи

Народное слово

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 1042. 17 780 нусхада босилди, ҳажми — 4 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетани ҳақидаги маълумотларни қўлаб оқиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; **қотибхона** 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-87.

Таҳририятга келган кўлаёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллафга қайтарилмайди.

Газетанинг сўзлаб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жаобгар.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “Шарқ” наشريёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмаҳона телефони: 71-233-11-07.

• **МАНЗИЛИМИЗ:**
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислон Каримов кўчаси, 55-уй.
Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Қаршиев.
Мусаҳҳиҳ — С. Исмолов.

“Шарқ” наشريёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонаси. Корхона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 00.10 Топширилди — 00.15 1 2 3 4 5 6